

11. ጋሞ

ትንሣኤ የሆነለት ሕዝብ

አባባ ጎባ ጎታ፡- ከትንሣኤ በኋላ 61 ዓመታት በወንጌላ ሥራ ላይ

" ይሱሳ አመንቲ ይሱሳ አማንዶይ አተነ ! "

እነሆ መቃብራችሁን እክፍታለሁ. . .

ሐቅኤል 37:12

የመጀመሪያዎቹ ሚስቶናውያን በዚያች ምድር እግራቸው የረገጠው በ1926 ዓ.ም. ነበር። ጋሞ ከወላይታ ደቡብ ከታላቁ የአባያ ሐይት ምዕራብ የሚገኝ ደጋማ እና ከማእከላዊ መንግሥት ጋር የረዥም ዘመናት ቱርኝት ያለው አውራጃ ነው።¹ ዶርዜ፥ አሾሎ፥ ቦረዳ፥ ቦንኬ፥ ባልታ፥ አልጉደ፥ ግርታ፥ ገረሴ፥ ከምባ፥ ማዜ የጋሞ እና ቀደም ሲል በዚሁ አውራጃ ስር የሚጠቃለለው የጋርዱላ ታዋቂ ቦታዎች እና የኗሪዎቻቸውም የግንነት መለያዎች ተደርገው ይቆጠራሉ።

የመጀመሪያዎቹ ሚስቶናውያን ሚስ ብሬይ እና በርግስተን የተባሉ ሴቶች ሲሆኑ፥ በመጀመሪያ ጨንቻ ቀጥሎም ሻማ ቀበሌ ሠፍረው በተለይ ለሴቶች ወንጌል ለመስበክ ያደረጉት ጥረት የተሳካ አልነበረም። ሴትነታቸውና የባህሉ ግድግዳ አስተዋጽኦ እንደነበረው ይገመታል።

ጎፋ (ቡልቂ) ሠፍረው የነበሩት ታዋቂው ሚስቶናዊ አህማን ከ1926 ዓ.ም. አንስቶ አልፎ አልፎ ወደ ጋሞ እየመጡ ጨንቻ ገበያ ላይ በአገሬው ቋንቋ ወንጌልን እንደሰበኩ ቢታወቅም እስከ ጣሊያን ወረራ ወትት በጎ ምላሽ አላዩም ነበር። እነሱ ባይገነዘቡትም ግን በወቅቱ የጎልግማነት ዕድሜ ውስጥ የነበሩት አቶ ጎባ ጎታ“ ዩሱሳ አመንቴ ዩሱሳ አማንዶይ አተነ” ብለው ሲሰብኩ እኔ በግሌ አምኜ ነበር ይላሉ።² ትርጓሜውም በኢየሱስ እመኑ! በኢየሱስ እመኑ! ያመነ ይድናል፥ ግለት ነው።

ይህ ከሆነ በኋላ ወደ ሻማ ቀበሌ ሄደው በጊዜው ከነበሩት ሚስቶናውያን ተጨማሪ የወንጌል ቃል ሰሙ። ሻንቆና አለቃ ጋሼ፥ የሚባሉም ሌሎች ሁለት ሰዎች አመኑ። ብዙም ሳይቆይ የጣሊያን ወረራ

¹ .Pankhurst, Richard. The Ethiopian Border Lands. 1997 p 77, 143

² .ቴዎፍሉስ ተስፋዬ፥የአቶ ጎባ ታሪክ፥ ያልታተመ ግስታወሻ 1988ዓ.ም.

ተከተለ፡ ሚስቶናውያን ተባረሩ። ሁሉም አማኝ ወደ የልማዱ ተመለሰ፤ ወንጌል የተዳፈነ መሰለ።

በ1927 ዓ.ም. አካባቢ አቶ ሕርቦሮ እና አቶ ፈረንጃ የተባሉ የወላይታ ተወላጆች በቆላማው የጋሞ ክፍል ላንቲ በሚባለው ቦታ በሚለማው የጥጥ ተክል የቀን ሥራ ለመሥራት በሄዱበት አቶ ጌምቦ ሰጋሞ ከሚባሉ የአገሬው ተወላጅ ጋር ወዳጅነት አበጁ። ሁለቱ ሰዎች ክርስቲያኖች ስለነበሩ ወንጌልን ሲመሰክሩላቸው አስቀድሞ በኦቾሉ ዘዛ አደባባይ ላይ ሚ/ር አህማን በአዋጅ መልክ ከሰበኩት ቃል ጋር ስለተስማማላቸው በቅድሚያ አቶ ጌንቦ እምነታቸውን አጸኑ። በደጋው ኦቾሉ ሄደውም እንዲሰብኩ ጋበዙዋቸው ሌሎች ስድስት ሰዎች አመኑ። የወላይታ ተወላጆች ባገኙት ፍሬ ተደስተው ሥራቸውን እንደ ጨረሱ በሚቀጥለው መከር ለመመለስ ቀጠሮ ይዘው ወደ አገራቸው ተቃኑ። የጣሊያን ወረራ ተከተለ፤ ግንኙነት ተቋረጠ፤ እንደ ክርስቲያን እንዴት መኖር እንደሚገባቸው የማያውቁት እኒያ አማኞችም የወንጌሉ ቃል ትዝታ ሆኖባቸው “ከሰሙ” እስከሚባል ድረስ በአኗኗር ዘይቤአቸው ከማያምኑቱ ሳይለዩ ዓመታትን ቆጠሩ።³

በጣሊያን ወረራ ወቅት ከጋሞ ዋና ከተማ ከጧጃቻ የአንድ ቀን የእግር መንገድ ርቀው የሚኖሩት አቶ ጎባ ጎታ በወላይታ ክርስቲያኖች ላይ እየደረሰ ያለውን መከራ ሲሰሙ በኑርአቸው ብቻ ሳይሆን በልባቸውም ይህን “መከራ የሚያመጣን” ሃይማኖት ላለመከተል አመነቱ። በጥቂት ቀናት ውስጥ ግን ታመው የአልጋ ቁራኛ ሆኑ። የማያውቁት በሽታ በጥቂት ቀናት አጣድፎ ገደላቸው። አቶ ቴዎፍሉስ ተስፋዩ የትረካቸውን ትርጉም እንደሚከተለው መዝግቦታል፡-

... ሞትኩ፤ ነፍሴ ወደ ሰማይ ሄደች፤ አንድ ሁሉን ነገር የሚያሳየኝ መልአክ ፈቲ ቆመ። በእጁም እያመለከተ ... ይህ የብርሃን መንገድ ነው ! ...

³ . ወንድሩ ጎሊ፣ 1990 ገጽ 155-156

ይህኛው የወለገው መንገድ ነው! በዚህ በብርሃን መንገድ ተመላለስ፤ የምንገናኝበት ቀን አለ፤ ያኒ በድንገት መጥቼ እወስድሃለሁ። አሁን ሂድና አስተምር አለኝ። እኔም ምን ብዬ ላስተምር? ፈረንጆቹ ያስተማሩኝ ጠፍተብኛል አልኩት። መልእክተኛ ግቲ 10 እና 5 አለኝ። ነፍሴ ወደ ሥጋዬ ተመለስኝ፤ ወደ ልቦናዬ ስመለስ በቤቴ ብዙ እንግዶች መጥተው እየተላቀሱ ነበር። ወንዶችም ሊገንዙኝ ረቱትን አርገው አዘጋጅተውኝ ነበር። የሕመሜም የሞቴም ምስጢር ታወቀኝ።⁴

አቶ ትባ ኅታ የተገለጠላቸውን ምስጢር ምንነት ለመረዳት ወደ ወላይታ ሄዱ፤ ሌላ ሳይጨምሩ ግቲዎስ ምዕራፍ 5 እና 10 ብቻ ተማሩ፤ እዚያ ባዩት የጸሎት ቤት ቅርጽ ተመልሰው የጸሎት ቤት ሠሩ። በወላይታ የተማሩትን ለአካባቢያቸው መመስከር ጀመሩ። የተማሩትን ተናግረው ሲጨርሱ ሌላ “ቃል” ለማምጣት ወላይታ ይሄዳሉ፤ እንዲህ እንዲህ እያሉ ሰባት አባወራዎችን በወንጌል አሳመኑ። የተዳፈነው እንደገና ማንሰራራት ቀጠለ። አንድ እንበል።

ሁለተኛውን እና ታላቅ ፍሬ ያፈራውን የወንጌል ሥራ ትንሣኤ የአቀጣጠለው አጋጣሚ የተፈጠረው በሶዶ ዙሪያ ያሉትን አውራጃዎች ሕዝብ ለማስገረምና ለማስፈራራት ከአርበኞች ጋርም እንዳይተባበሩ ልቦናቸውን ለመስለብ የኢጣሊያ ሠራዊት ባደረገው ወታደራዊ ትርኢት ወቅት ነበር።⁵ ስልፉን ለመመልከትና የጣሊያኖችን ትእዛዝ ለመፈጸም ከጋሞ ከሄዱቱ መካከል አስቀድሞ በሚ/ር አህማን የአደባባይ ላይ ስብከት ወንጌልን የሰጡት ጳላም የወደላታ አማኞች ሰብከዋቸው ያመኑት አቶ ጌምቦ ሳጋም እና ጓደኞቻቸው ይገኙበታል። አቶ ሳሙኤል ጌንቦ እንደሚተርኩት እነ አቶ ጌምቦ ወላይታ ሄደው ስልፉን አይተው ሲመለሱ ከስድስት ዓመት በፊት ወንጌልን ከሰበኩላቸው አማኞች ጋር የተገናኙት በድንገት ነበር።

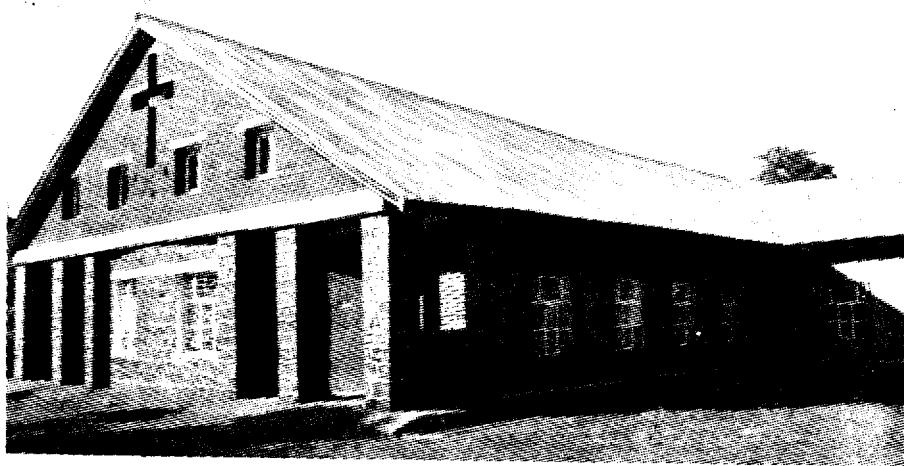
በአጋጣሚውም የልብ መታመን እንጂ ክርስቲያናዊ ሕይወት እንዴት እንደሚኖር የማያውቁት እንግዶች ከምሽት እስከንጋት ድረስ ያለ

⁴ ቴዎፍሎስ ተስፋዬ፣ የአቶ ትባ ኅታ ክፍል 17 ቀን

1989 ጋሞ፣ በረዳ።

⁵ ወንድዬ ዓሊ፣ 1990፣ ገጽ 144-156

ምንም እረፍት ቃሉን ሲማሩ፣ ያልገባቸውን ሲጠይቁ አደሩ። ነፍሳቸው በመስቀሉ ቃል ተጋግላ በጣሊያኖች ትርፂት ሳይሆን መንፈስ ቅዱስ በገለጠላቸው ቃል ተገርመው ወደ ጋሞ ተመለሱ። ያወቁትን የእውነት ቃል ለሌሎች መመስከር ጀመሩ፤ አሮጌውን ኑሮአቸውን እንደገና ላይመለሱበት እርግፍ አርገው ተውት። በአቶ ጌምቦ ደጅ አንድ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ተከሉ። ከዚህ ጊዜ በኋላ በደጋው የጋሞ ክፍል አቶ ጎባ ጎታ እና ሰባቱ አባወራዎች፣ በቆላው አቶ ጌምቦ እና አምስቱ አባወራዎች ዙሪያ የተቀጣጠለውን የወንጌል ሥራ ከወላይታ የመጡ ወንጌላውያን ይብሱኑ አስፋፉት። የኢየሱስ ስም በመላው የጋሞ፣ የቦንኪ እና የጋርዱላ አውራጃዎች ሁሉ ተስተጋባ። በጥቂት ወራት ልዩነት ዙዛ፣ ሾጮራ፣ ዲግዶ፣ መነና፣ ማሎ ጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ተተከሉ። እኒህም አሁን በጋሞ አውራጃ ውስጥ ላሉት 157 ያህል አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት መነሻ ሆኑ።

የጩንቻ ጦሉላ አጥቢያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን

ልዩ መጎብኘት

ከመቃብር የወጣው ሰባኪ

በአእምሮአችሁና በልባችሁ የ1935 ዓ.ም. ጋሞ ጎፋ ጠቅላይ ግዛትን መልክ አስቡልኝ። በተለይ ደግሞ በጋሞ አውራጃ ውስጥ የሚገኙትን ሸዩ፣ ኡሞ፣ አቸሎ የሚባሉትን ቀበሌዎች ስም ያዙልኝ። የእርሻ መሬት ለማልማት ጫካው ሁሉ እንደዛሬ ከመመንጠሩ በፊት ከኡሞ አቸሎ ለመድረስ ስምንት ሰዓት ያህል በእግር መጓዝ ያስፈልጋል። ሸዩ በሁለቱ አማካይ ላይ የምትገኝ ቀበሌ ነች።

በሸዩ ወይዘሮ አለቄ ዳላ የተሰኙ መበለትና ሁለት ሕፃናት ልጆቻቸውን፣ በኡሞ አቶ ዓለሙ አርጌን፣ በአቸሎ አቶ ጌንቦ ሰጋሞን ተዋወቁ። በእግረ ህሊናችሁ ድረሱባቸው፣ በዓይነ ህሊናችሁ ጎብኟቸው፣ በሐሳብ እጆቻችሁ ዳሱአቸው።

ወይዘሮ አለቄ ዳላ ከልጅነት ባላቸው ከአቶ ጌሎ የወለዱቸው ወንዶች ልጆች በተከታታይ ስለሞቱባቸው ሐዘን ያጠቃቸው ሴት ነበሩ። በመጨረሻ የተወለደላቸውም ሕጻን እንደቀደሙቱ በለጋው እንዳይቀጠፍባቸው ሞት የሚጠየፈው አስቀያሚ ስም አወጡለት፣ ጌሌሾ አሉት። ዝንጀሮ ማለት ነው። አንድ ስም ብቻ መያዙንም አልወደዱትም መጨመራ አሉት ደርበው፣ ትርጉሙ ይቅርባችሁ። ሦስተኛም ኡካ አሉት። የሞት መልአክ ተጭበረበረ፣ ሳይነካው አለፈ፤ ስምንት ዓመት ሞላው።

በልጅ የተፈራው የሞት መልአክ ግን ቀስቱን ወደ ባላቸው አዞረና ነደፋቸው። አቶ ጌሎ ሞቱ ። ወይዘሮ አለቄ በከፍተኛ ሐዘን ተመቱ። ሴት ተቀን ማንባት ጀመሩ። እንባ የሸረሸረው ዓይን በቀላሉ ለበሽታ ተጋለጠ፤ ቀስ በቀስ ብርሃንና ጨለማን መለየት አቅቷቸው ቤት ሞሉ። ለምንም ጉዳይ ሲንቀሳቀሱ በመሪ ሆነ። እውር የመምራቱ ኃላፊነት ደግሞ በጌሌሾ ላይ ወደቀ።

የታወረውን ዓይነቱን ለግዳን ያላደረጉት ጥረት የለም።
ያልተግሰ ስር፡ ያልተጨቀጨቀ ቅጠላ ቅጠል የለም። ከሁሉ በላይ
ጌሌሾን ትዝ የሚለው ዝንጅብል ተጨቅጭቶ ዓይነቱ ላይ ሲፈስ
የተሰቃዩት ስቃይ፡ ያሰሙትን አኡታ ነው። በቃ ተከተተ የዓይን ነገር።

አግራጭ ፍለጋ ጌሌሾ እየመራቸው ወደ ጠንቋይ ቤት ሄዱ።
ልባሙ ብላቴና የእናቱን መፈወስ ለግየት ስለሰንኝ የሚደረገውን ሁሉ
በጥንቃቄ ይከታተላል። የልጅነት ልቡ እንደ ፈጣን ብዕረኛ ምንም
ሳያስቀር ሁሉን ይመዘግባል።

የጠንቋይዋ ስም ካካቤ ይባላል። ከሸዩ በላይ በተራራው ራስጌ
ነው የምትኖረው። እጅ መንሻውን ከተቀበለች በኋላ በገና የሚያክል
ትልቅ ክራር ከተሰቀለበት ሚንጦ ላይ አውርዳ መደርደር ጀመረች።
የክራሩ ድምፅ የቤቱንና የግቢውን ድባብ ገዛው። አምላኪዎችዋ ቀስ
በቀስ በጸጥታ ሲዋጡ የክራሩ ድምፅ መግነን ጀመረ።

ቀትር ላይ አንድ እባብ ከምሥራቅ ወደ ምዕራብ መሰስ ብሎ
አለፈ። በበሩ ትይዩ ሲደርስ ግን በደረቱ ቆም ብሎ ለካካቤ ሰገደ። ከትንሽ
ቆይታ በኋላ ወደመጣበት አቅጣጫ ተመለሰ። በበሩ ትይዩ ሲደርስ እንደ
ቀድሞው ሰገደ። የክራሩ ግሩምሩምታ ጸጥ አለ። ካካቤ የተገለጠላትን
አወጀች።

"... እንግዳው (እባቡ) በመጣበት በዚያው ቀርቶ ቢሆን ኖሮ
የከፋ ነገር ሊያጋጥምሽ በቻለ ነበር፤ ... ነገር ግን ከሄደበት ስለተመለሰ
ምልኪው ጥሩ ነው። ዓይንሽ ይድናል።"

ወ/ሮ አለቂ ይህን የምሥራች ከሰሙ በኋላ ወደ ሸዩ ተመለሱ።
ፈውስን ጠበቁት አልሆነም። ይልቁንም የዓይናቸው ጥዝጣዜ ቀን እረፍት
ሌት እንቅልፍ ነግቸው። ጌሌሾና አበበች ደግሞ ቤት ያፈራውን አብስሎ
የሚያበላቸው አጡ፡ ረሃብ በቤታቸው ተንሰራፍቶ ተቀመጠ።

አንድ ቀን የሁለቱን ሕፃናት ረሃብ ለማስታገስ ሐሚች
ለመቀቀል አሰቡ ወ/ሮ አለቂ። (ሐሚች ከእንስት ሥር ተቀቅሎ

የሚዘጋጅ ምግብ ነው) ጌላቸን ጠርተው "ጓሮ ወዳለው የእንስት ግሣ ውስደኝና ለሰዎች የሚበቃንን ያህል ልምረጥ" አሉት። ጌሮ እንደደረሰው ፊቱ ያለውን እንስት አስጨበጣቸው፤ በርከክ ብለው በሁለት እጆቻቸው ዳሰው በእቅፋቸው ለከተው አይ አይ! ይኼ ለባሰ ቀን ይቀመጥ፤ ሌላ አሳየኝ አሉ። መደዳውን የተተከሉትን እንስቶች ተራ በተራ እየዳሰሱ፤ እያቀፉ በማግረጥ ግግሮን ይኼ ለጋ ነው፤ ይኼ ይበዛብናል ይኼ ለሳምንት . . . ሲሉ ቆይተው ተስማሚ የመሰላቸውን ለመጣል በጠይሌ (ባለ ሁለት አፍ መቆረሪያ) መቆረር ጀመሩ።

የሚቆፍሩትን ሥር ሙሉ በሙሉ ነቅለው ሳይጨርሱ እጅብ ብሉ የተገጠጠውን የእንስት ቅጠል በዱላውና በእጁ እየከላ ከ-ከ-ከ-ከ እያደረገ አንድ ጎበዝ ብት አለ። ጆሮአቸውን ወደ ሰሙት ድምፅ አቅንተው "ግነው መንገድ በሌለበት አጥር ጥሶ የሚመጣው? እንዴት ቢደፍረኝ ነው? የሴት ጓሮ ነው ብሉ አይደለ!?" አሉ ወ/ሮ አለቂ።

የጠዳ ልብስ የለበሰ፤ ዠርጋዳ ቱመና ያለው፤ ቀይ ረዛም ሰው ፊት ለፊታቸው ቆሞ "ጦሊ ግሮ! "(እግዚአብሔር ይግረዋት) አለ።

"አግን ! ለሙሆኑ አንተ ግነህ?!"

"እግዚአብሔር ይግረዋት ንላው እግላለሁ?"

"ንላው ግን?"

"ኡሞ አገር ያለሁት ንላው አርጄ ነኝ "

"ዝናህን አውቃለሁ. . . ንይኔ ገን አያይህም"

"ጌታ ኢየሱስ ይግረዋት. . . ወደ እርስዎ

የላከኝ ጌታ ኢየሱስ ይግረዋት "

"እኔን ሙቺ አውቆኝ ? . . . ለሙሆኑ ምን ብሉ ላከህ?"

"ንይንሽን እረውላለሁ ብለህ ንገር አለኝ "

"እንዴት ሊሆን ይችላል?"

"ቢያሁኑ ይሆናል!"

" አሃ ! ይህ ድንቅ ነገር ነው፤ ቆይ እዚህ ጥራጊ በምንጥልበት ጓሮ አትነግረኝም ወደ ቤት እንግባና ሁሉንም በአረፍታ ትነግረኛለህ. . . መቼ አውቆኝ ነው ለመሆኑ? . . .ና ጌለሾ ምራኝ" ብለው ተያይዘው ገቡ።

አበበች ረሃቧን፥ ጌለሾ እና ወ/ሮ አለቄ ደግሞ የዓለሙን ድንቅ ትረካ ማድመጥ ጀመሩ። የብላቴናው የልብ መዝገብ እያንዳንዱን ውይይት ቀዳ (ከ56 ዓመት በኋላ ለዚህ መጽሐፍ አዘጋጅ እንደሚመሰክር ግን ያለ እግዚአብሔር በስተቀር ማን አውቆ !!)

አቶ ዓለሙ ቤት ገብቶ ብዙ ሳይቀመጥ የተላከበትን አደራ ለማስተላለፍ በኩታው ሥር ከአነገተው ኮሮጆ መጽሐፍ ቅዱስ መዘዘ። ስለ በርጣሜዎስና ስለ ሌሎችም ጌታ ኢየሱስ ስለፈወሳቸው ሰዎች እየጠቀሰ ለወ/ሮ አለቄ ሰበከላቸው። የስብከቱ መቋጫ አንድ ነው" በርጣሜዎስን የፈወሰ እርስዎንም ይፈውሳል! "

መልካም ነው አሉ መበለቷ፤ መልካም ነው ግን ለእንዲህ ዓይነት ባለመድኃኒት የምከፍለው ገንዘብ የለኝም፤ ለካካቤ እንኳን የከፈልኩትን ያገኘሁት በአሣር ነው አሉ ወይዘሮ አለቄ።

ገንዘብ አያስፈልገውም፥ እምነት ብቻ ይበቃል። እንኳን እርስዎ ዓይነዎ ብቻ የጠፋውን እኔን ልቤ የጠፋውን ሰው ልብ ሰጥቶ ከመቃብር ያወጣኝ ጌታ የሱስ ነው ! በማለት የራሱን ታሪክ እንደቆመ ይተርክላቸው ጀመር። እንዲህ ነበር።

ከመቃብር የወጣው ሰው

አቶ ዓለሙ አርሼ ከተወለደበት ከኡሞ ቀበሌ ወደ አዲስ አበባ ሥራ ፍለጋ የመጣው ገና አፍላ ወጣት እያለ ነበር። አዲስ አበባ ሥራ ማግኘት ብቻ ሳይሆን ሙያም ተማረ፥ገንዘብ አጠራቀመ፥ጥሪት ያዘ፥ራሱን አሻሽሎ በአባቱ አገር ከታወቁት ባለጠጎች አንዱ ሆኖ ለመኖር ወደ ትውልድ ቀድሞ ተመለሰ። ከመመለሱ በፊት ግን ወደ

ሚሲዮናውያን ዘንድ ሄዶ ወንጌል ሲሰበክ ለመስማት ዕድል አግኝቶ ነበር፤ ሊያምን አልወደደም እንጂ።

እንደ ምኞቱ ለመኖር ራሱን ሲያደራጅ የአባቶቹ ውቃቢ አረፈበት። የተለያዩ መስዋእቶች ለውቃቢው ሲገብር የያዘውን ጥሬ ገንዘብ ጨረሰ፤ ቋሚ ንብረቶቹን እየሸጠ ያለውን ሁሉ አሟጠጠ።

የሰፈረበት አጋንንት ጠጉሩን እንዳይቆረጥ፤ ጸሎት እንዳይላጭ ከለከለው። ዞማ ጠጉሩ አድጎ በጀርባው ወደቀ፤ በግንባሩ አልፎ ተንጨፍሮ አስፈሪ ፍጡር መሰለ። በዚህ አላበቃም ቤት እንዳይገባ ከለከለው፤ መቃብር ማደር ጀመረ። የኡሞ አገር ሰው በሞላ በአጭር ስለተቀጨው ጎበዝ አዘነ። ከጥቂት ወራት በኋላ ዓለሙ ለየለት፤ ራቁቱን ሄደ፤ ቀለቡን የዱር ፍራፍሬና ቅጠላ ቅጠል አደረገ፤ ከአንዱ መቃብር ወደ ሌላው እየሄደ በመቃብሮች መካከል እንደ በድን እየተጋደመ መኖር ጀመረ። አንዳንዴም ሲያሰኘው ይጮሃል፤ መላ የሌለው ጩኸት ዓይነት።

አንድ ቀን ግን የሆነ አንዳች ነገር ገፋፍቶ ወደ አባቱ ቤት መለሰው። ከጠጉሩ መርዘምና መንጨፍረር፤ ከራቁትነቱና ከመቆሸሹ የተነሳ ዓለሙ የሆነ አስፈሪ ፍጡር ብቻ ሳይሆን "ራሱን ሞትን" ይመስል ስለ ነበር ማንም ሊቀርበው የሚደፍር አልነበረም።

የአባቱ ቤት በዚያን ጊዜ ማንም የማይኖርበት ወና ሆኖ ነበር። በዚያ ባዶ ቤት ውስጥ ገብቶ ዋለ፤ አመሸ፤ የአካባቢው ኗሪ ጉድ አለ። እኩለ ሌሊት ላይ ግን በኃይል መጮህ ጀመረ። ኡ... ኡ!... ኡ!

የሚተናነቀው ነገር ያለ ይመስል በጣዕር ይጓጉር ነበር። የመንደሩ አባወራዎች ተሰብስበው የሚያደርጉትን ተመካከሩ። ሁሉም የጠበቁት እንደሚሞት ስለሆነ የአቶ አርሼ ስምና ቤት ያለ ወራሽ ቀረ፤ አርሼ ከሰረ! እያሉ ማልቀስ ጀመሩ፤ አቶ ዓለሙ ለአባቱ ወንድ ልጅ እሱ ብቻ ስለነበር።

ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰዓት አካባቢ ጩኸቱ ጸጥ አለ። ዓለሙ እንደማይተርፍ የታወቀ ስለሆነ አስከሬኑን ለተብር ለግዘጋጀት ሲሄዱ ግን ያጋጠማቸው ሌላ ዓለሙ ነበር፤ በደንብ የግረግር ዓለሙ።

አንገቱን አንቆ፤ ከውስጩ ተትቶ፤ መንጥቆ ነትሉ ግለልኝ! የበግ ቆዳ እንደግረግር የሆነ ነገር ገፍሮ ግለልኝ! . . እና እኔ ኢየሱስ ነኝ፤ በቁም የቀበረህን ጥቶሃለሁ፤ በእኔ እመን. . . እኔ ግን እንደሆንኩ የግረግር ሄድህ ወንጌልን የግረግር አቶ ጌንቦ የግረግር ሰው በሉቃስ አለ፤. . . እዚያ ሄድህ የግረግር ሰግ. . መንገዱን እኔ እመራሃለሁ. . . . እኔ እኔ ኢየሱስ ነኝ" አለኝ!

በግለት የሌሊቱን ጩኸት ምንነትና ውጤት ለመንደሩ ኗሪዎች ነገራቸው። በግለዳው ልብስ ምግብ አመጡለት። ወደ ወንዝ ወርዶ ታጠበ፤ ተላጪ፤ ሰው ሆነ። በግግሥቱ ወደ ሉቃስ ሄደ። ወደ ግራም ወደ ቀኝም ሳይል አቶ ጌንቦ ደጅ ደረሰ።

አቶ ዓለሙ ሉቃስ የደረሰው የግታ ግታ ነበር። አቶ ጌንቦ ከመንደሩ ሽግግራዎች ጋር "ድቡሽ " በግሉት የጥርካ ጥላ ሥር መቀመጫ ዘወትር በዚያ ሰዓት እንደግረግር ተቀምጠው ሲያወጉ ጠጉረ ልውጥ ሰው ድንገት በመሐላቸው ተግ ብሎ እጅ ነግ።

" ከየት መጣህ . . . ግን ትባላለህ ?" አሉ አቶ ጌንቦ፤

" ከኡጥ አገር መጣሁ፤ ዓለሙ እባላለሁ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ እርሰዎ ላከኝ. . . "

አቶ ጌንቦ ጨዋታቸውን አቋርጠው ያንን የእግዚአብሔር መላክተኛ ወደ ቤታቸው ይዘውት ገቡ። ሁሉን ነገራቸው፤ ሁሉ በሁሉ የሆነውን የግዳን ወንጌል አጽንተው መስከፋለት። በዚያን ዘመን እንደተለመደው ሁለት እጆቹን አንስቶ ክርስቶስ ኢየሱስን የግል አዳኙ አርጎ ተቀበለ። ተገላገለ። አቶ ዓለሙ ሉቃስ ከአንድ ሳምንት በላይ ተቀምጦ መጽሐፍ ቅዱስ እየተግረ፤ ከመቃብር በላይ የሆነውን አዲስ ሕይወት በጣፋጭ የእግዚአብሔር ቃል እውነት አጣጣመ። በቀረው ዘመን

ሁሉ ይህን ሕያው የእግዚአብሔር ቃል ለመስበክ ሙሉ ጊዜውን ሰጠ።
አገልግሎቱም በኃይል የተሞላ ሆነ።

ለአካባቢ የወንጌል አማኞች መሰብሰቢያ በሆነችው የኦቾሎ ጸሎት ቤት ሐሙስና እሁድ በሳምንት ሁለት ቀን መንፈሳዊ ፕሮግራም ይካሄዳል። በሩቅ ያሉት አማኞች ሐሙስ ለሚደረገው ፕሮግራም ረቡዕ ማታ፤ ለእሁዱ ደግሞ ቅዳሜ ማታ መጥተው ሲጸልዩ ያድራሉ። አቶ ዓለሙ ረቡዕ መጥቶ ባደረበት ሌሊት ያ የሚያውቀው ጌታ በክብርና በሞገስ እንደገና ተገለጠለት። ተገልጦም፡-

"አንተ በምትመላለስበት መንገድ ዳርቻ ሁለት ዓይኔ የጠፋ የሁለት ሕጻናት ልጆች እናት የሆነች አንዲት መበለት አለች። አንተ ለእኔ ወንጌልን ለመናገር ብትደናር እኔ እፈውሳታለሁ..." አለው።

"ጌታ ሆይ የምትላትን ቤት፤ ቢቷንም አላውቀውም"

"እኔ እመራሃለሁ... አንተን የፈወሰኩ እኔ እግዚአብሔር እኔንም እፈውሳለሁ።"

ሐሙስ ማለዳ ከአምልኮ ፕሮግራም በኋላ አቶ ዓለሙ ወደ አገሩ ጉዞ ጀመረ። ሸዩ ቀበሌ ሲደርስ አሁን ጎራ በል አለው ያ ድምፅ ። ብዙ እንሰት በተተክለበትና ዝምታ ወደ ተጫጫነው ግቢ አቀና። የግቢውን በር አልፎ በቀጥታ ወደ እንሰቱ ተክል አለፈ። በዚያን ወቅት ነበር ዓይነሰውሯ መበለት እውር ድንብራቸውን ከእንሰት ተክል ሲታገሉ ያገኛቸውና "እግዚአብሔር ይፈውሰዎት...!!" የሚለውን ልዩ ድምፅ፤ ለምተውት የማያውቁትን ሰላምታ ዓይነት ያሰማቸው።

አቶ ዓለሙ ታሪኩን ሲተርክ የወይዘሮ አለቂ ልብ በእግዚአብሔር እውነት ተቀጣጠለች፤ አዳኙን በቶሎ ያገኘ ዘንድ።

"እሽ... እንዲህ ከሆነ አምናለሁ" አሉ።

መሠረታዊ የአምልኮ መግለጫዎችን ይልቁንም ስለጸሎት አበክሮ ነግሯቸው ተለያዩ።

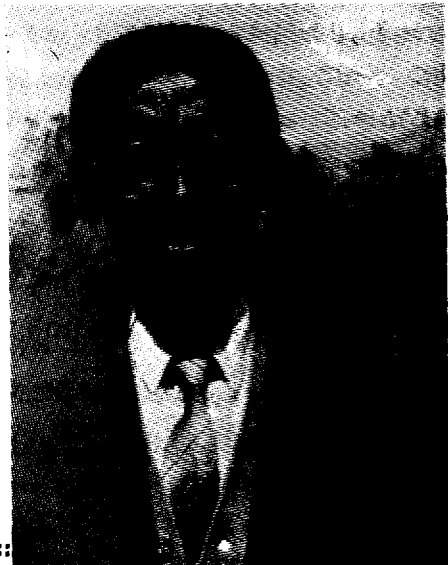
ስድስት ቀን ጸለዩ፤ በሰባተኛው ቀን ጨለማው ነጋ! የወይዘሮ አለቂ ዓይን በራ!

ብላቴናው ጌልሾ፥ መጨመራ፥ ኢካ ኢየሱስ የግባለው አምላክ በሠራው ተአምር ተደነቀ። ከእናቱ ጋር አቸሎ ጸሎት ቤት ሄዶ አመነ። የአቶ ዓለሙ አርሼ እህት ፊደል አስቆጥራው በምስት ቀን ጥናት ማንበብና መጻፍ ጀመረ፤ ሕይወቱ ተለወጠ፤ የስሙ ነገር ግን ለዓለሙ ስሜት የጨፈገገ ሆነ፤ መጨመራ ብሎ ስም!

"ከዛሬ ጀምሮ መርዶኪዎስ ብዬሃለሁ. . . መርዶኪዎስ ጌሉ" ሲል አወጣለት ዓለሙ።

አቶ ዓለሙ፥ አቶ ጌንቦ፥ እማማ አለቄ ሁሉም ወደ አባታቸው እቅፍ አልፈዋል። ለታሪክ ይበቃል ብለው ሳይሆን የሕይወት ምስክርነታቸውን ያካፈሉን ተራኪው የ65 ዓመት ዕድሜ ባለጠጋ የሆኑት አቶ መርዶኪዎስ ግን አሁንም ከቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች አንዱ ናቸው።

ይህ ለናሙና ብቻ የተጠቀሰ ታሪክ ነው። ከዚህ ይልቅ ጥልቀትና ረቂቅነት ያላቸው ድንቅና ተአምራት በጋሞ የወገጌል አማኞች መካከል ተፈጽመዋል። መንፈስ ቅዱስ በገዛ ፈቃዱ፥ በወደደው መልኩ እየተገለጠ እንደ አቶ ዓለሙ አርሼ በመቃብር ውስጥ ያሉትን መቃብራቸውን ከፈተ። እንደ ወይዘሮ አለቄ ያሉቱን የሥጋና የ መ ን ፈ ስ ዓይኖቻቸውን አበራ። እንደ አባባ ጎባ ጎታ ያሉትን ከሥጋና ከነፍስ ሞት አስነሣ። የገዛ ወ ገ ኖ ቻ ቸ ው ን ም ወ ደ እግዚአብሔር መንግሥት እ ን ዲ ያ መ ጡ ለአገልግሎቱ ሾማቸው።

ተራኪው አቶ መርዶኪዎስ ጌሉ

ተራኪው አቶ መርዶኪዎስ ጌሎ

የማያባራ ስደት ያልተናወጠ ጽናት

የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች የሕይወት መታደሳቸው ምሉእ ስለነበር ኑርአቸው፣ ትዳራቸው፣ ሥራቸው፣ እርሻቸው በተለይም ግሕበራዊ ገንኙነታቸው ከሕይወት መታደሳቸው ጋር አብሮ ያንጸባርቃል። ነባሩንና ያልተጻፈውን ልማዳዊ ሕግ ግድግዳ በመሻር ፉጋ፣ ፋቂ፣ ባሪያ፣ ወዘተ. . . የመባባልንና የነገድ ልዩነትን፣ የመናናቅን አባዜ ወዲያ ጥለው ሁሉም የወንጌል አግኞች በየአጥቢያው ኅብረት ማድረጋቸው፣ እንጀራ መቁረሳቸው፣ ለአቅመ ደካሞች ቤት መሥራታቸው፣ እርስ በርስ በደቦ ሥራ መተጋገፃቸው የሕብረተሰቡን አትኩሮት በላቢ መጠን ለቆዩው ልማድ የግብረቶሩ ወግ አጥባቂዎችንም በቅንዓት አስነሣ። እየተነቃቁ ባሉት የወንጌል አግኞች ላይም የመከራ ዶፍ አዘነቡባቸው።

በ1934 ዓ.ም. ከወላይታ የሄዱ ስድስት ወንጌላውያንና ሦስት የአገረው ሰዎች የዙዛን አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ለመሥራት ባዘጋጁት ገመድ የፊጥኝ አስረው ወስደዋቸው አግኞችም ሆነ ሌሎች በጎ አድራጊዎች ስንቅ እንዳያቀብሏቸው ስለተከለከሉ ከውስጥ ረሃብ እንደ አውራ በላቸው፤ ከውጭ የወጎኒ ቱጂንና ተባይ ወረሳቸው። በዚያ ሥቃይ ውስጥ ከአለፉትና አሁንም በወላይታ በቤተክርስቲያን ከፍተኛ ተሰማኝነት ያላቸው በወቅቱ በጋሞ ሲያገለግሉ የነበሩ አቶ ላሊሶ ታንቱ የነበረውን ሁኔታ በአንድ የቆየ መረጃ እንደሚከተለው ተርከውታል።

... ሦስት ፖሊሶች በድንገት መጥተው ዘጠኛችንን አፈኑን፣ በሚያስቅቅ ሁኔታ በአረመሃ ሰቀሰቁን፣ በዱላ ደበደቡን፣ እጃችንን በገመድ የፊጥኝ አስረው መጽሐፍቻችንን በገመድ ጠልፈው እንደ ክታብ አንገታችን ላይ አንጠልጥለው ጫላ ኮዶ ምክትል ወረዳ ወስደው ሦስት ወር አሰሩን።⁶

በእስራታቸው ወራት አንድ ቀን ፀሐይ እንዲሞቁ በተፈቀደላቸው ሰዓት አቶ ላሊሶ ዛፍ ስር እንደተቀመጡ አንድ የአተር ፍሬ አዩ፤

⁶ የታለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፣ 1978 ያልታተመ ገጽ 35

አንሷት። አንዷን ለማንሳት ሲያጎነብሱ ሌሎች የአተር ፍሬዎችን አገኙ። ለቀሙአቸው። ሲቆጥሩአቸው ዘጠኝ ፍሬዎች ሆኑ። የእስር ጓደኞቻቸውን ጠሩ። “ወንድሞች እግዚአብሔር ምግብ ሰጥቶናል እናመሰግንና እንባርክው” አሉአቸው። “የትኣል ምግቡ?” በማለት በጉጉትና በጥርጣሬ ለጸሎት አጎነበሱ። “እግዚአብሔር ሆይ ሰው ከሚሰጠው ብዙ ነገር አንተ የምትሰጠው ትንሹ ይበልጣል፤ የሰጠኸንን ጥሬ ለመድኃኒት አድርግልን፤” በማለት ጸለዩ ላሊሶ። ዘጠፅ ፍሬ አንዳንድ ደረሰቻቸው “እየተሳሳቅን በደስታ በላናት፥ውኃ ጠጣን ረካን፥ ” ብለውታል ለዚህ ጽሑፍ አዘጋጅ።⁷

ከሦስት ወር እሥራት በኋላ በደጃዝማች ዘውዴ አባኮራ ዳኝነት እያንዳንዳቸው አርባ ጅራፍ እንዲቀጡ ረቡዕ ቀን ተፈርዶባቸው ዓርብ ለግርፋት ሲዘጋጁ እነ አቶ አባጎሌ ኑነሞ የተከሰሱበት ጉዳይ አዲስ አበባ እንዲታይ የሚያዝ ደብዳቤ አስወጥተው በኮይሻ (ወላይታ) አማኞች በኩል ላኩ። ግርፋቱ ተሰረዘ፤ የአገሬው ሰዎች ከእስር ተለቀው ወንጌላውያኑ ወደ ጨንቻ፥ ቀጥሎም ወደ አዲስ አበባ እንግልት የበዛበት የእግር ጉዞ ተጓዙ። በጤላ ኮዶ፥ በጨንቻ፥ በአዲስ አበባ በጠቅላላው ከ21 ወራት እስራት በኋላ ተፈተው ወደ አገራቸው ሲመለሱ የአቶ ላሊሶ ባለቤት ሞተው ከተቀበሩ ስድስት ወራት አልፎአቸው ነበር።

ቀጣዩ የ1936 ዓ.ም. ለጋሞ ቤተ ክርስቲያን የሕይወትና የሞት ትንቅንቅ ሆነ። ይኸውም ገና በመብቀል ላይ ያለችውን ብላቴና ቤተ ክርስቲያን ለማጥፋት አማኞች የተወነጀሉበት ከቀድሞ የተለዩ እና ጠበቅ ያለ የሐሰት ክስ መቀነሳበሩ ነበር።

- አገራችን በሰማይ ንጉሣችንም ሰማይ ነው በማለት ለአፄ ኃይለ ሰላሴ ንቀት አላይተዋል፤
- ታቦትን እንጨት ነው ብለዋል፤
- ሰው ሁሉ እኩል ነው በማለት እየሰበኩ ገባርኞና ጭሰኞችን አነሳስተዋል፤

⁷ ዝኒ ከማሁ፤ በተጨማሪም ላሊሶ ታንቱ፤ ታለ ምላላጣ፤ መረጃ፤ ነሐሴ 9 ቀን 1989።

በግሌ ክስ ተወንጀለው፡- ጌንቦ ሳጋሞ፣ ዋዴ ዋይሶ፣ ዳሎ ዳናፎ፣ ጩታ ጩምባቶ፣ቶልቻ ቶርጫ፣ ወላ ወዛ፣ ወላ ዩሎ፣ አዶ ጎተሮ፣ ዶቶ ጋርጫ፣ ገሌ ናፓ፣ ቦርሳሞ አቃሞ፣ ኮይሮ-ዶይሎ የተባሉት 12 ሰዎች ከኦቾሎ ቤተ ክርስቲያን ታሠሩ። ዘጠኝ የሐሰት ምስክሮችም መስከሩባቸው። የሦስት ዓመት ተኩል እሥራትና የ15 ጠገራ ብር መቶም ተፈረደባቸው። በእንግልቱ ብዛት አቶ ወላ ወዛ እና አቶ ዳቶ ጋርም የተባሉት ሁለቱ ባልደረቦቻቸው በወጎኒ ቤት እያሉ ሕይወታቸው አለፈች። ቀሪዎቹ በ1939 ዓ.ም. ተፈቱ።

መታሰሩ፣ መገፋቱ ለክርስቶስ የተሰጠውን ሕይወታቸውን የበለጠ እንዲጠራ አደረገው። በ1940 ዓ.ም. የተበታተኑትን አጥቢያዎች በማስባስብ አውራጃ አቀፍ ማኅበር ለመመሥረት የሚያበቃቸውን መነሻ ጎብረት ፈጠሩ። ማእከላቸውን በዙዛ አጥቢያ መሪያቸውንም አቶ ጌንቦ ሳጋሞ አደረጉ። ተከታታዮቹ ሁለት ዓመታት የእግዚአብሔር እርሻ እጥፍ ድርብ እጃቸው የአፈራበት ዘመን ነበር።

1943 ዓ.ም. በጋሞ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ እጅግ ከባድ ስደት ተነግ፤ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንደገና ወደ ወጎኒ ተጣሉ። ስደቱ እንደ ኦቾሎ ባይከብድባቸውም አስቀድሞ በወንጌል በቀኑት ወረዳዎች ዙሪያ ሁሉ ስለተለኮሰ ባህል ዘለል ወንጌላውያን የጫንቻን ግድም ዘለው ወደ ደቡብና ደቡብ ምዕራብ አውራጃዎች ወርደው በተለይም የጋርዱላን አውራጃ ያንቀጠቀጠ ስብከተ ወንጌል አካሄዱ። የጋርዱላን ውጤት ከመተረካችን በፊት ግን በ1943 ዓ.ም. አስከፊ ስደት ውስጥ ካለፉት አግኞች መካከል አንዱ በሆኑት በወይዘሮ ዋላኪ ዋይሶ ትረካ ውስጥ የመከራውን ጽናት እናሳያችሁ ዘንድ ሐምሌ 22 ቀን 1988 ዓ.ም. በጥንቃቄ ከተሰበሰቡት መሪዎች አንዱን አንን እነሆ፤ ትክክለኛውን የመረጃ ምንጭ በማመላከትና በማስተርጓም የረዳንን አቶ ቴዎፍሎስ ተስፋዩ መሆኑን ያስታውሷል። ከአሥር ወራት ስደትና መንከራተት በኋላ መጋቢት 6 ቀን 1944 ዓ.ም. ወደ የቀድሞዎቹ አማኞች ከወጎኒ ከተፈቱ በኋላ ለሦስት ዓመታት ያህል ስደቱ ጋብ ብሎ በ1943 ዓ.ም. ታህሳስ 15 ቀን ጀምሮ እንደገና አገረሸ።

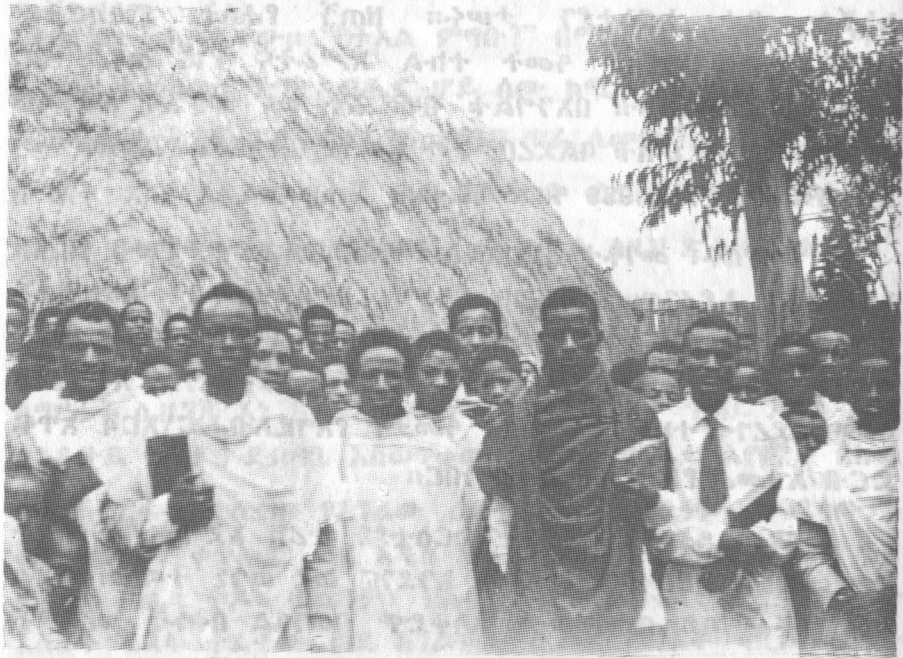
13 የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የቀድሞውን ግሚመስል የሐሰት ክስ ተወንጀለው ታሠሩ። 57 ሰዎች በሐሰት መስክረውባቸው አንድ ዓመት ፅኑ እሥራት ተፈረደባቸው።

ከአሥር ወራት ስደትና መንከራተት በኋላ መጋቢት 6 ቀን 1944 ዓ.ም. ወደ አገራቸው ገብተው በሉቃስ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን በር ላይ ለመታሰቢያ የተነሱት ፎቶግራፍ

ስደቱ በጠነከረ መጠን አማኞች የበለጠ በጸሎት በመትጋት፣ ስንቅ በማቀበል እና የታሳሪዎቹን ቤተሰቦች በመርዳት መተጋገዛቸው ያበሳጫቸው ባለርስቶችና ባላባቶች ሕዝቡን አነሳስተው የወንጌል አማኞችን ከአገር ለማጥፋት ተማማሉ። ያ የጥፋት ቀንም ሰኔ 3 እና 4 ቀን 1943 ዓ.ም. እንዲሆን ተወሰነ።

የወንጌል አማኞችን ለማጥፋት ቆርጠው ከመነሣቸው በፊት ከሰውና ከእድር እንዳይገናኙ፣ ወደ ገበያቸው እንዳይደርሱ፣ በሠርጋቸው እንዳይቀላቀሉ፣ ከሚቀዱበት ምንጭ ውኃ እንዳይቀዱ፣ ከብቶቻቸውን እንኳን ከሌላ ከብት ጋር እንዳይጎዳኝ በመሐላ እቀባ ጥለውባቸው ነበር።

ከአሥር ወራት ስደትና መንከራተት በኋላ መጋቢት 6 ቀን 1944 ዓ.ም.ወደ አገራቸው ገብተው በኦሾሎ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን በር ላይ ለመታሰቢያ የተነሱት ፎቶግራፍ

በመጨረሻም ሰኔ 3 እና 4 ቀን በተለያዩ ቅስቀሳ ናላው የዘረ ሕዝብ ሆ! ብሎ የአማኞች ቤት ባለበት ሁሉ ዘመተ። ቤታቸውን በላያቸው አፈረሰ፤ ከብቶቻቸውን እንደቅኝ ግዛት ንብረት ዘርፎ ተከፋፈለ፤ አረደ፤ ሸጠ። የቤት ቁሳቁሶችን ከፊሉን ዘረፈ፤ ቀሪውን ሰባብሮ አወደመ። ምእመናን እንደ አውሬ በቆንጮራ፤ በጦር ታደኑ። በአሳዳጆቻቸው እጅ የወደቁት እስከ ሞት ድረስ ተደበደቡ። አማኞች ነፍሳቸውን ለማዳን ሲሉ ወደ ላይ ወደ ጨንቻ ፣ በረዳ ፣ ጋርዱላ ፣ ዘርዶ፣ ወደ ታች ደግሞ ወላይታ ፣ ከንባታና ሃዲያ እስከ አዲስ አበባ ድረስ ተበተኑ።

በዘረፋው ወቅት እኔ (ዋላኬ ዋይሶ) የመውለጃዬ ቀን ደርሶ ስለነበር ብሾሽም ባልሾሽም ሞት አይቀርልኝም በማለት ዝም ብዬ ተቀመጥሁ። እግዚአብሔር ከአእምሮ በላይ በሆነ ከለላ ስለከለለኝ በሁለቱ ቀን ዘረፋ ያልፈረሰው ቤት የእኛ ብቻ ነበር፤ ንብረታችን ግን በሙሉ ተወስዷል፤ ባለቤቴም አቶ ጌምቦ ሳጋሞ ተሰደዋል።

ሐምሌ 1 ቀን 1943 ዓ.ም. በባዶ ቤት ብቻዬን አምጫ ወንድ ልጅ ተገላገልኩ። ሐምሌ 7 ቀን ገና የስድስት ቀን አራስ እንደነበርኩ በሌሎች አማኞች ላይ ያደረሱትን ጥፋት ለማድረስ በርካታ ሰዎች ወደቤታችን አቅጣጫ ዘመቱ። ከውጭ የብዙ ሕዝብ ጉካታ ስለማ እጅግ ደነገጥሁ። እግዚአብሔር እንዲያድነኝ በጸሎት ተማጸንኩ። የመጀመሪያዎቹ ሰዎች ወደ ቤት ዘው ብለው እንደገቡ እና የሚዘረፍ ዓይን የሚሞላ ነገር ሲያጡ የለበስኩትን ልብስ ገፈፋኝ። አልፈውም ለብዙ ዓመታት የአልጋ ቁራኛ የነበረው ልጄ ለብሶ የተኛውን ልብሱን ገፈው ወደ ውጭ ሲወጡ። የማደርገው ጠፋብኝ፤ ተቅበዘበዝኩ።

ከድንጋጤ የተነሣ ሰዎቹን ተከትዬአቸው ወጣሁ። ምሕረት እንዲያደርጉልን መለመን ጀመርኩ። ዘራፊዎቹን ስከተል ግማሾቹ ዓይናቸውን ጨፍነው ይሸሻሉ። ግማሹም ወደ ኋላ እንድመለስ ይገፈትሩኛል። ግማሹም ይሰድበኛል። ለካስ እርቃኔን ኖሯል የምከተላቸው። ወዲያው ፊት ለፊቴ ከዘራፊ እጅ የወደቀ ወንፊት አየሁና

አንስቼ ሐፍረተ ሥጋዬን ጋረድኩ። በዚህን ጊዜ ልብሴን የወሰደው ሰው ከልብሱ ላይ አንዱን ዘርፍ ቀዶ ወረወረልኝ። ወንፊቱን ጥዬ ጨርቋን አንስቼ አገለጽዎኩ። እየተጠየቀ ሄዱ። የዚያን ቀን ጭንቅ በዚህ አለፈ።

በማግሥቱ (8/11/43) በእኔ ላይ የደረሰው ችግር ያሳዘናት ጎረቤቴ አብላዬ እንድበላው በእንስት ቅጠል የታሰረ ቆሞ በአጥር ላይ ወርውራልኝ ስለነበር ምሽት ላይ ቂጣ በመጋገር ላይ ሳለሁ እንደገና የሰዎች ጫጫታ ሰማሁ። ትናንት ቤቱን ሳያፈርሱ በመሄዳቸው የተቆጩ ሰዎች የውጪኛውን አጥር በር (ከተምበር) ለማፍረስ እየታገሉ መሆኑን ተረዳሁ። ግማሾቹ ደግሞ በደንጊያ ቤቱን ይደበድቡ ጀመር።

“ ጌታ ሆይ ! አሳልፈህ ልትሰጠን ነውን? ” በማለት ወደ ጌታ ጮኩ። ምንም እንኳን ጊዜው ከረምት ቢሆን እግዚአብሔር ባልጠበኩት መንገድ መልስ ሰጠኝ። ከሰማይ መብረቅና ጉርምርምታ ሆነ፤ ዶፍና በረዶ ዘነበ፤ የከበበኝ ሕዝብ ተበተነ። ለኔ በአጋጣሚ የዘገበ የክረምት ዝናብ ሳይሆን ተአምር ነበር።”

ሕዝቡ ከተበታተነ በኋላ ለስደት ራሴን አዘጋጀሁ፤ ልብሰ የምለብሰው ስለሌለኝ ለሌን አሸረጥኩ፤ ሕፃኑን ሳሙኤልን የእንስት ቅጠል ደራርቤ ታቀፍኩት፤ ዶር ሲሞህ የነጋ መስሎኝ ከቤቴ ወጣሁ። ጥቂት እንደሄድኩ ቀድሞውኑ ሲያካፋ የነበረው ዝናብ መጠን ጨመረ። ከቤታችን ብዙም ሳይርቅ ማንም የማይኖርበት እና ቤት እንዳለ ስለማውቅ ወደዚያው ሄጄ ገርበብ ያለውን በር ከፍቼ ገባሁ። ወዲያው ኃይለኛ ጎርፍ የቤቱን ገድግዳ ነድሎ ገባ። ምን ማድረግ እንደግባኝ ግራ ተጋባሁ፤ ምናልባት እግዚአብሔር እዚህ እንዳልሸሸግ ፈልጎ ይሆንን? እያልኩ ከአኛው ቤት ወጥቼ ወዴት እንደምሄድ ሳላውቅ ጉዞዬን ቀጠልኩኝ። ቢቻለኝ ግን አቶ ኃይለማርያም ዱማ ቤት መድረስ እፈልግ ነበር። ግን አራስ ከመሆኔም ሌላ ምግብ ከበላሁ ሦስት ቀን ሆኖኝ

በዚያን ቀን የወረደውን በረዶ የአገሬው ሰዎች የአቶ ጌም (የወይዘሮ ጥላኪ ባለቤት) እያላኩ የግጥምት ደንጊያ ብሎት ነበር።

አቶ ኃይለማርያም ዱማ ከጋሞ ቀዳሚ የወንጌል አግኞች አንዱ ናቸው።

ስለነበር አቅም ከየት ይምጣ ?! ጥቂት እንደተጓዘኩ ጉልበቴ ስለከዳኝ ቁጭ አልኩ። በፊቴም አንድ ነገር እልፍ ብሎ በቀዝቃዛ ትንፋሽ እፍ የአለብኝ መሰለኝ። ደንግጩ መሬቱ ላይ ድፍት አልኩ።

" አይዞሽ . . . ! ተነስተሽ ወደ ጌቦ ቤት ሂጂ" በማለት ወደ ሷላው መለስ ብሎ መርቶ መንገዱን አስያዘኝ ቃሉን ታዝዜ አቶ ጌቦ ወደሚባሉ አማኝ ቤት ጉዞ ቀጠልኩ። ጊዜው ከረምት እንደመሆኑ ዝናቡ አላቋረጠም ነበር። ሦስት ሰዓት ያህል ከሄድኩ በሷላ "ባሶ" ወደሚባል ወንዝ ደረስኩ። ወንዙ በጣም ሞልቶ ነበር።

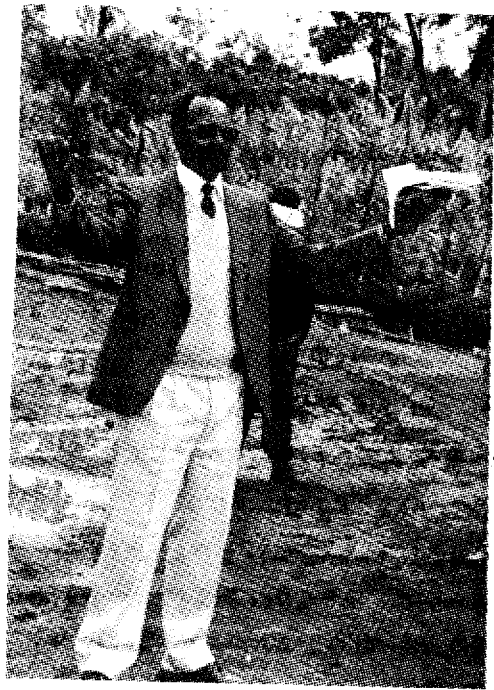
ጎዶ! (አምላኬ) ምን ሁኔ ነው የምትለኝ? ወደፊት እንዳልሔድ ውኃው ይበላኛል፤ ወደሷላም እንዳልመለስ ሰዎች ይገድሉኛል . . . ምን አርጌ ነው የምትለኝ! ? ጸሎትም ክርክርም ተናግራ እዚያው እወንዙ ዳር ተቀመጥኩ። ትንሽ ቆይቶም አንድ ትልቅ ግንዲላ በውኃ እየተገፋ መጣ። መሻገሪያው መልካ ላይ ሲደርስ ወደጎን እንደ ድልድይ ተዘረጋ። "ይህ ነገር ለእኔ የተላከ ይሆን ?" ብዬ በእንጨቱ ላይ ለመሻገር እግራን አነሳሁ፤ ግን ስለፈራሁ ወደፊት መቀጠል አልቻልኩም፤ ሞከራ ተውኩት። እንዲሁ ቆሜ ስንቀጠቀጥ የሆነ ነገር አፈፍ አርጎ ከወንዙ ማዶ ወረወረኝ፤ አልወደኩም። ግን. . . " ወይኔ! . . . ወይኔ ልጄ!" ብዬ ጮኩኝ። ሳሙኤል እወንዝ ውስጥ የወደቀብኝ መስሎኝ ነበር።

አይዞሽ ! አይዞሽ ! አለኝ ያ በመጀመሪያ የተናገረኝ ድምፅ። አሁን ሌሊቱ ነጋ፤ ቀኑን ሁሉ ስጓዝ ውዬ ማታ ከብት ሲገባ አቶ ጌቦ ቤት ደረስኩ።

ያሸረጥኩትን ሰሌን አውልቀው ልብስ አለበሱኝ። ልጄንም የምታቀፍበት ልብስ ሰጡኝ። መከራው እስኪያልፍ ድረስ ለአንድ ዓመት ያህል ከቦታ ቦታ እየተዘዋወርኩ ኖርኩ። ያ ከአራስ ሰውነቴ ላይ ልብስ ገፎ የወሰደውም ሰው በጥቂት ወራት ውስጥ ሞተ። እሱ ብቻ ሳይሆን ዘር እንኳን ሳይተርፍለት ልጆቹን ሞት አግጠጣቸው።

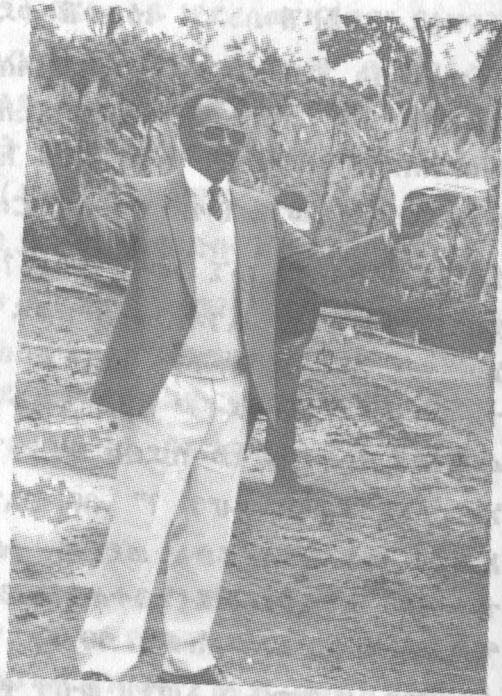
...የሆነ ገር አፈኛ አርጎ ከወንዙ ማዶ

ወረወረኝ ወይኔ... ወይኔ ልጄ ብዬ ጮኩ

ያሕፃን (ሳሙኤል ጌንቦ) ዛሬ ለወግ በቅቶ የእግዚአብሔርን ቤት ያገለግላል።

እማማ ዋለኬ ዋይሶ የአርባ ስምንት ዓመታት ታሪክ ሲተርኩ እንደ ትናንት ቀን ትዝታ በትኩስ ስሜት በሐሴት ተሞልተው ነበር። ይህንን ታሪክ ሲተርኩልን በ1936ቱ ስደት ሦስት ዓመት ተኩል በወሳኒ ያሳለፉት አቶ ዳሎ ዳናቦ እና ከቀዳሚ አማኞች አንዱ የሆኑት አቶ ዋዴ ዋይሶ እንዲሁም የላንቴ ቤተ ክርስቲያን መሪ ሽማግሌዎችና አገልጋዮች በተሰየሙበት ጉባኤ መካከል ነበር።

የስደቱን ፍጻሜ እና ውጤቱንም ለማወቅ በመጓጓዣ ክርስቲያኖች ከአገሩ ከተባረሩ በኋላ እሾሎ ሰላም ሆነላትን? በማለት ተራ በተራ እንዲናገሩ ጋበዝናቸው፤ የዚህ መጽሐፍ ዝግጅት ዓላማ ያልሆነ ብዙ ተአምራትና ድንቅ አስመዘገቡን። የነሱን የመጨረሻ ትረካ ከማቅረባችን በፊት ግን የኤድ እና ኤድና ራትዝሊፍ የተባሉትን ሚስቶናውያን የዓይን ምስክርነት ማከሉ ተአማኒነቱን ስለሚያጠናክረው እንደሚከተለው ተተርጉሟል።

የምድር ሲኦል በዚህ ያለ ይመስላል። ግቢያችን በእሾሎ ቤት ንብረታቸውን ትተው እንዲሰደዱ ሰተገደዱት ከአንድ መቶ በላይ ሰዎች መጠጊያ ሆኗል። እምነታቸውን እንዲተው ወይም አገሩን እንዲለቁ ምርጫ ተሰጥቷቸው ነበር። ዘራፊዎቹ አቶ ጊምቦንና ሌሎች ግንባር ቀደም ክርስቲያኖችን በጥብቅ ፈልገዋቸው ነበር፤ ነገር ግን በቅድሚያ አገሩን እንዲለቁ ተደርጓል። የት እንዳሉ እንኳን የሚያውቅ የለም። ወራሪዎቹ እና ዘራፊዎቹ በክርስቲያኖቹ ማሣ ላይ የበቀለውን ሰብል ጨፈጨፉ፤ የእንስትና የሙዝ ተከሎቻቸውን ነቃቀሱ፤ ከቤታቸው አባረሩአቸው፤ ንብረታቸውን ቀሙአቸው፤ ከብቶቻቸውን ነዱባቸው፤ ምንም አላስቀሩላቸውም። ዝናብ እየዘነበ ነው፤ የሚጠለሉበት በቂ ቦታ የለንም፤ ገና ሥራው ያልተጠናቀቀው የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት መኖሩ በጀን። በእርግጥ ገና አልተመረገም። . . . የእሾሎ ሰዎች ደግሞ ቆለኞች ስለሆኑ ብርዱን ሊቋቋሙት አልቻሉም። . . . ያለንን ልብስ ሁሉ እየሰጠን ነው። የምግብ ጠረጴዛችንን ልብስ ሳይቀር ትከሻቸው ላይ ጣል እንዲያደርጉት ሰጥተናቸዋል። . . . እንዴት ያለ ጥላቻ ነው? ጥራጥሬ እንኳን ሊሸጡላቸው አይወዱም!⁸

ሁለቱ ሚስቶናውያን ከ1940 ዓ.ም. አንስቶ በጨንቻ የጠሉላ ጣቢያን መሥርተውና ከሊኒክ፥ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት፥ የአንደኛ ደረጃ የቀለም ትምህርት ቤት በማቋቋም የተጀመረውን የወንጌል ስርጭት ከፍተኛ እገዛ በማድረግ ላይ ነበሩ። ይህንን ምናልባት እስከዛሬ በደቡብ ኢትዮጵያ ከተከሰቱት ስደቶች ሁሉ አምሳያ የለውም የተባለውን ስደት በቅርብ ተከታትለው “Letters from The uttermost parts of the Earth” በሚለው መጽሐፋቸው ውስጥ በዝርዝር አትተውታል።

⁸ . Ed and Edna Ratzliff. Letters from The uttermost parts of the Earth. 1987. pp 116-117

የዚህ ጽሑፍ አቅራቢ ሚስጥናውያን በእይታቸው ከተረኩት ይልቅ በመከራው እቶን ውስጥ ዋጋ በመክፈል አልፈው በእግዚአብሔር ቸርነት እዚህ የደረሱትን አዛውንቶች ሕያው ምስክርነት ሚዛን መስጠትን መርጧልና የአቶሎን ስደት ፍጻሜ በእማማ ዋለኬ ዋይሶ፣በአባባ ዳሎ ደነበ እና በአባባ ዋዴ ዋይሶ ትረካ እነሆ፡-

በሰደቱ ዘመን (በ1943/44 ዓ.ም.)ገበሬው አቶሎ ምድር ላይ የዘራውና የተከለው ሁሉ ለፍሬ ሳይበቃ ቀረ። ምድር ጨነገፈች፤ የሰው ነፍሰጡር፣ የእንስሳት እርጉዝ ሁሉ ጨነገፈ። ረሃብ ገባ። የአገር ሽግግሎች ተሰብስበው በእነዚህ " የውኃ ሰዎች " ላይ ግፍ ስለሠራን ነው። ወደ ምድራቸው እንመልሳቸው ብለው አማኞች በተበተኑበት አገር ሁሉ መልእክተኛ ላኩ። ከአስር ወራት መንከራተት በኋላ መጋቢት 6 ቀን 1944 ዓ.ም. ከየአቅጣጫው ተሰባስበን ባንዲራ ይዘን እየዘመርን ወደ አገራችን፣ ወደ ቀዶአችን ተመለስን።

የጋሞ ቤተ ክርስቲያንን ታሪክ በማስታወሻ ደረጃ በማጠናቀር ላይ ያለው አቶ ቴዎፍሎስ ተስፋዩ በጊዜው የነበሩት ምእመናን ከየአቅጣጫው ሲመጡ በታላቅ ሆታ ያዜሙትን የባህላዊ መዝሙር ግጥም ነው በማለት አቶ ደሎ ደነበን በመጥቀስ መዝግቦታል። ትርጓሜው እንዲህ ይነበባል፡-

ይረዳል ኢየሱስ ይረዳል ፣ (አዝማች)

ይረዳል ቢያሳድጉም ይረዳል፤

ይረዳል ወንጌ ቢጥሉም . . . ይረዳል

ከሁሉም ነገር ኢየሱስ ያድናል።

ይረዳል ከሁሉም ነገር ክርስቶስ ያድናል

ይበቃል ኢየሱስ ይበቃል (አዝማች)

ይበቃል ብንታመም . . . እሱ ይበቃል

ይበቃል ብንደኸይ . . . እሱ ይበቃል

ይበቃል ብንታሰር . . . እሱ ይበቃል

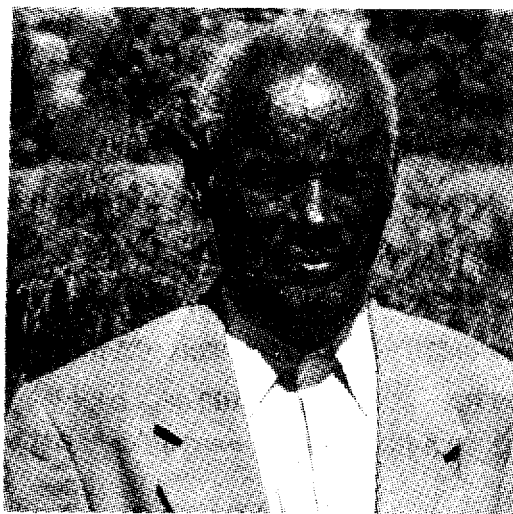
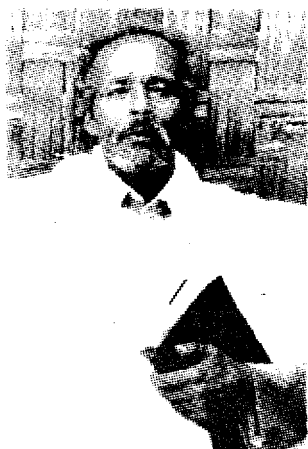
ይበቃል ብንገረፍ . . . ይበቃል

ይበቃል ብንገደል . . . ይበቃል

ይበቃል ብንኖርም . . . ይበቃል

ይበቃል ሌላ ሳይጨምር . . . ኢየሱስ ይበቃል!

* የውኃ ሰዎች ግለታቸው፣ በውኃ የግጠመቱ፣ ውኃ ብቻ የግጠጡ፣ ቦርዴ ወይም ሌላ አልታል ነክ ነገሮችን የተጠየቱ ግለታቸው ሲሆን ስያሜው ለማናገድ የግጠቀመበት ነው።

አቶ ጌምቦ ሳጋሞ፥ ወንጌላዊ ሐደሮ ሐላሉ፥ አቶ ዋዴ ዋይሶ እና አቶ ዳሉ ደነቦ
 አሳዳጆቻቸው እስከሚገረሙ ድረስ ከላይ የተጠቀሰውን መዝሙር
 እያዘሙ የወንጌል አማኞቹ በደስታና በሐሴት ወደየመንደራቸው ገቡ።
 በወገኔ ለአንድ ዓመት ያህል የታሰሩት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ደግሞ
 ስደተኞቹ ከተመለሱ ከ13 ቀናት በኋላ መጋቢት 19 ቀን 1944 ዓ.ም.
 ከእስር ተለቀቁ።

አቶ ጊምቦ ሳጋሞ፣ ወንጌላዊ ሐይሮ ሐላሎ፣ አቶ ዋዴ ዋይሶ እና አቶ ዳሎ ደነቦ

በአሳዳጆቻቸው እጅ ላለመውደቅና የመከራውን ክፋት በአቤቱታ ለማእከላዊ መንግሥት ለማስማት ወደ አዲስ አበባ ሄደው የነበሩት አቶ ጌምቦ ሳጋሞ እና አቶ ቶልቻ ማመልከቻቸውን ለመንግሥት አቅርበው ተመለሱ።

በምእመናን ንብረት ላይ የደረሰውን ጥፋት የሚተምን ቡድን እንዲላክ ግርማዊ ጀንሆይ ራስ አበበ አረጋይን አዘዙ። በጥናቱም መሠረት 21,000 (ሃያ አንድ ሺህ ብር ተገመተ) ። አገሬውም ይህንን ኪሣራ እንዲከፍል ተወሰነ። በተወሰነው የጊዜ ገደብ-ኪሣራውን ባይከፍሉም ብር 10,000 ያህል ችግሩ ለባሰባቸው ስደተኞች ከከፈሉ በኋላ ቀሪውን ስለ እግዚአብሔር ብለን ተውንላቸው" ይላሉ አቶ ዳሎ።

ቅጣቱ የተወሰነባቸው ሰዎች ገንዘቡን ሙሉ ለሙሉ ያለመክፈላቸው ግን ከሌላ ከሦስት ዓመት በኋላ ሊያስነሱት ላሰቡት ተመሳሳይ ስደትና ዘረፋ እንደማንቆ ሆነባቸው። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በለመዱት መንገድ ወደ አዲስ አበባ እየመጡ አቤቱታ በማቅረብ እየሞገቷቸው ያልተፈጸመው ውሳኔ እንዲፈጸም ጫና በመፍጠር የታሰሩባቸውን ምእመናን ያስፈቱ፤ እና የቤተ ክርስቲያንንም መብት በሕግ ፊት ለማስከበር ጥረት ያደርጉ ነበር።

ከስደት መልስ አስቀድሞ ጫንቻ ቀጥሎም በጦሎላ የተሰበሰቡት ምእመናን በዘርዳ፥ ሱልኦ፥ ቤሌ፥ አሞ አጥቢያዎች ተበተኑ። በ1945 ዓ.ም. የጋሞ ቤተ ክርስቲያን ታላቅ መንፈሳዊ ጉባኤ አዘጋጀች። በዚሁ ዓመት የአውራጃው ማኅበር በጦሎላ ማእከልነት በጥሩ ሁኔታ ተደራጀ። የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ቁጥር በአንድ ጊዜ ወደ 30 ያህል ከፍ አለ።

የጋሞ ቤተ ክርስቲያን በ1948 ዓ.ም. የወንጌል አማኞች አንድነት ማኅበርን ከመሠረቱት ግምባር ቀደም ቤተ ክርስቲያናት አንዱ ስትሆን እንደራሴዎቿም በማኅበሩ አመራር ውስጥ ከፍተኛ አስተዋጽኦ በማበርከት ይታወቃሉ።

ይህች ቤተ ክርስቲያን እስከ አብዮቱ ዋዜማ ድረስ የተደላደለ የወንጌል ሥራ ሠርታ በሺህ የሚቆጠሩ ነፍሳትን ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ለመሳብ በቅታለች። የኮምኒዝም ሰደት ሲጀምር ጋርዱላ አውራጃን (አሁን ከምባ) ሳይጨምር ከ158 በላይ አጥቢያዎች እንደነበሩ ታውቋል። በስደቱ ዘመን 157 አጥቢያዎች ሲዘጉ አንድ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ማንም ሳያያትና ሳይደርስባት በተራሮች ጀርባ እንደተተከለች ሳትዘጋ መቅረቷ ለብዙዎች የሚያስደንቅ ሆኖባቸዋል። ሁሉም እንደገና ሲከፈቱ ደግሞ አንድ አጥቢያ እንከን በዝቶባት እንደተዘጋች ቀርታለች።

12. ከምባ

የአቶ ጎሜ ግዛት

" ቶላን ሙስ ምድደስ ! "

በቶላ አገር እግዚአብሔር ወርዶአል

ወንጌላዊ ገረሱ ገሱ

እግዚአብሔር የወረደበት ሰው

ግጋ ገዳ ገና

ሚ/ር ፖላ ባልሰኪ የሚባሉ የኤስ. አይ. ኤም ባልደረባ ወደ ቀድሞው የጋርዱላ አውራጃ ከምባ ወረዳ አንዳንድ የልማት ሥራዎችን ለማከናወን ተሰማርተው ነበር። ለፕሮጀክቱ ሥራ በየገጠሩ ሲዘዋወሩ በርካታ መንደሮች ባዶና ባድማ ወና ሆነው፤ በርካታ የእርሻ ማሣዎች ቱፕዳጦና አረም በቅሉባቸው፤ ብዙ የእንሰት ተክሎች ተንከባካቢ አጥተውጠውልገው እና ቅጥራቸው ፈርሶ ተመለከቱ።

የሁኔታው መደጋገም ስላስገረማቸው "ይህ ሰው ቤቱን ለምን ተወ?" ብለው የአገሬው ተወላጆች የሆኑ ባልደረቦቻቸውን ይጠይቃሉ? "ትሜ አባረረው!" አላቸው አንደኛው። ከዚያም እልፍ ብለው "ይህኛው ሰው እንስቱን ለምን አልተንከባከበውም?" በማለት ሲጠይቁ አሁንም ትሜ ከለከለው! የሚለው አጭር መልስ ተደገመ። ይህ አቶ ትሜ ግለት እንዴት ያለ ኃይለኛ ሰው ነው?" አሉ በልባቸው። የአቶ ትሜን ኃይለነት ሲያወጡ ሲያወርዱ የእርሻ ወቅት ደረሰ፤ አንድ የእርሻ ማሣ ሳይታረስ ተጎሳቁሉ አዩ። ያንኑ የተለመደ ጥያቄ ጠይቀው፤ ያንኑ አጭር መልስ አገኙ? "ትሜ ከለከለው።"

በመጨረሻ ግን ትኩረታቸው የትሜን ማንነት ወደማወቁ አዘጋገበለና በርካታ የአገሬው ሰዎች ባሉበት እስቲ ስለ አቶ ትሜ ንገሩኝ፤ ለመሆኑ እሱ እንዴት ያለ ኃይለኛ ሰው ቢሆን ነው እኒህን ሁሉ ሰዎች ከርስታቸው ያፈናቀላቸው? በማለት ሲጠይቁ የአገሬው የወንጌል አማኞች ሳቱባቸው። ቀጥሎም ትሜ ሰው ሳይሆን በከምባ አውራጃ ለዘመናት የተንሰራፉ የእርኩባን መናፍስት አሠራር የሚገለጥበት የአምልኮ መልክ መሆኑን አስረዷቸው።⁹

የጋርዱላን አውራጃ በተለይም የቦንኬ ወረዳን አካባቢ ሕዝብ ለዘመናት አቅል አሳጥተው፤ ያስጨነቁት ከመቶ በላይ የትሜ አይነቶች

⁹ ግለታ ግጋ፡ በወንጌል የተሰበረ ቀንበር፤ ያልታተመ ማስታወሻ፤
1990 ገጽ 8

ነበሩ፤ አሁንም እንኳን ወንጌል ባልደረሰባቸው ሩቅ ገጠሮች ከነቀድሞው ቀንበራቸው አሉ።¹⁰

አቶ ማሉታ ማጋ የጎሜን ትርጉም ሲሰጡ “ ጎሜ በራሱ የሚመለከ የባዕድ አምልኮ ሳይሆን፤ የእርኩሳን መናፍስት አሠራር መገለጫ አይነኪ ነገር ነው ” ይላሉ። ጥቂቶቹም የጎሜ አይነቶች ቀጥሎ የተመለከቱት ናቸው።

“ሻውሌ ጎሜ” በሴት ልጅ ወይንም በእህት መተላለፍ የሚመጣ መዘዝ ነው። ሴት ልጅ ባል ካገባች በኋላ ወደ ዘመዶቿ ቤት መጥታ ያልተፈቀደላትን ዕቃ ለምሳሌ የወተት ዕቃዎችን፤ ላሞች የሚታሠሩበትን ገመዶች የነካች እንደሆነ ሻውሌ ጎሜ ሆነ ይባላል። እቃዎቹም ላገሙ የረከሱ ይሆናሉ።

ሴት ልጅ ወደ ዘመዶቿ ቤት በሄደችበት ድንገት ምጥ ቢይዛትና ብትወልድ ከሁሉ የበለጠና አደገኛ “ ሻውሌ ጎሜ ” ይሆናል። አባት እናቷ ዘመዶቿ በአጠቃላይ ቤታቸውን ርስታቸውን ለቀው ይሄዳሉ። ሌላ ቦታ ወይንም ቤቷ የወለደችውን ሕፃን ልጅ በአባቷ ቤት ብታጠባ ይህም አደገኛ ሻውሌ ጎሜ ነው፤ ስለዚህም ሕፃኑ በረሃብ እየተሰቃዩ እንኳን ቢሆን ከሠፈር ርቃ ከአባቷ ርስት ድንበር አልፋ እስከምትሄድ ድረስ ፈጽሞ አታጠባውም።

“ ጾራ ጎሜ ” ይህኛው ደግሞ የበኩርነትን ሥርዓት ባለመጠበቅ የሚመጣ ነው። አባት ያስቀመጠውን ልዩ የወግ ዕቃ መንካት ወይም መጠቀም፤ የእህል ምርት በኩር፤ የእንስሳትን ምርት ወተት፤ ቅቤ፤ ሥጋ ወዘተ አባት ሳይቀምስ መቅመስ፤ ጎሜ ነው። ይህንን የተላለፈ ሰው እንደ ረከሰ ይቆጠራል።

ሱታ ጎሜ (የደም ጎሜ) ደምን በመንካት ወይም ከነካው ሰው ጋር በመተባበር የሚመጣ “ እርኩሰት ” ነው። በተለይ ሴቶች በሥራ

ላይ እያሉ አንድ አካላቸው በስለት ተቆርጦ ደም ቢፈሳቸውና ደሙ በሌላ እቃ ላይ ቢረጭ ደሙ የነካው እቃ በሙሉ ከቤት ይወገዳል። ወይም ለዚህ የተገባ ሰው መጥቶ የረከሰውን እቃ እንዲቀድሰው ይደረጋል። ይህም ካር ይባላል።

“ጸንሳ ተጫ” ሰው ዘር ሳይተካ ቢሞትና የግጆቹን መሬት በመጠቀም የግራመጣ “እርኩሰት” ነው። አንድ ሰው ዘር ሳይተካ ቢሞት መሬቱ አይታረስም።

ተጫ በከምባ (ጋርዱላ)ሕዝብ ሕይወት ውስጥ ያልነካካው ያልዳሰሰው ነገር የለም። የእሥራቱ ጽናት የነፍስና የሥጋ፣ ኢኮኖሚያዊና ማሕበራዊ እሴቶችን ሁሉ የተቆጣጠረ ነበር። ቤተሰብንና ቤተሰባዊ መተሳሰብን እርባና ያላጣ የአምልኮ ሥርዓት ነበር፤ ነፃ አውጭ የወንጌል ኃይል እስከግሊገለጥበት ዓመት ድረስ።

የዝናብ አባት እና ዝናብ አምጪ ጣዖት በገረገማ

ነፃ አውጭው

1943 ዓ.ም. የኦቾሎና የጨንቻ ዙሪያ የሰደት እሳት ስለተቀጣጠለበት ከአገሬው መካከል የወጡትም ሆነ ከወላይታ የመጡቱ ወንጌላውያን እኒህን ቦታዎች ተወት እያደረጉ ወደ ቦንኪ እና ከምባ አልፈውም ወደ አዋ ምዕራባዊ ኩሎ ቆላዎች መውረድን መረጡ። አንዱ ወንጌላዊ ጎፒሎ ጎሴ ናቸው።

ወንጌላዊ ጎፒሎ ጎሎ የታዋቂው ወንጌላዊ ዋንዳሮ ዳባሮ ደቀመዝሙር ሲሆኑ በ1943 ዓ.ም. ወንጌልን ለመስበክ ወደ ሰሜን ምዕራብ ጋዋ ወረዳ። ከደጋው የጋርዱላ አውራጃ ለቀን ሥራ የሄዱ አቶ ግምባሬ የሚባሉ ሰው አግኝተው ወንጌልን ሲመስከሩላቸው ሰላሙት ወዳጅነትን መሠረቱ። ወንጌላዊ ጎፒሎ ከአቶ ግምባሬ ጋር ተያይዘው ወደ ከምባ በመውረድ ለመጀመሪያ ጊዜ ወንጌልን ለቦንኪ ወረዳ ሕዝብ አሰሙ። ወንጌሎ ከአንዳንድ ድንቅና ምልክቶች ጋር የተያያዘ መሆኑ የሰዎችን አትኩሮት ሳበ። በርካታ በሽተኞች ተፈወሱ እብዶች ወደ አእምሮአቸው ተመልሰው በወንጌል አመኑ።¹²

በባለውቃቢዎች ጉባኤ (አምልኮ) ላይ ተገኝተው ከሰበኩ በኋላ ዋነኛቸው የሚሆነው ባለውቃቢ ከአንድ ሳምንት ባነሰ ጊዜ ሞተ።¹³

ይህ ሁሉ ድርጊት እንደ ማኅበራዊ ወግ በአንድ ጊዜ በብዙ ቦታዎች ተስፋፋ። “ቶላን ጦስ ምጽደስ” “ በቶላ-አገር እግዚአብሔር ወርዷል” ተባለ። በሦስተኛው ዓመት በቶላ ቀበሌ በርካታ ሰዎች አመኑ። በጎሜ የተያዙ ሥዕለት ተስለው መከፈል ያቃታቸው፣ ባለውቃቢ ከፍተኛ የመስዋእት ከብት ከፍቻ የጣለባቸው፣ ይህንና ያንን ለማድረግ የሚወላውሉ ከሆነ ሞት የተፈረደባቸው፤ . . . ወዘተ ወደ ወንጌል እውነት ዘወር አሉ። ወንጌል የእምነት መንገድ፣ የነፍስ እረፍት ብቻ ሳይሆን

Center
ational
1988

¹² አቶ ይስሐቅ ሐደር፣ ቃለ ምልልሳዊ መረጃ፣ ነሐሴ 1988 ዓ.ም. ጨንቻ ጋዋ

¹³ ግሎታ ግጋ 1988፣ ገጽ 14

የነጻነት ጎዳናም ሆነ። አይነኪው ሁሉ ተነካ፤ እስራቱ ተበጠሰ፤ ቀንበሩ ተሰበረ፤ ሰው ቀና ብሎ መሄድ ጀመረ።

ጎፒሎ ጎሎ እሳቸውን መሳይ አደማሄ የሚባል ደቀ መዝሙር ነበራቸው። አደማሄ ሥፍራና ጊዜ እየለዋወጠ በከምባ እና በቦንኪ ወረዳዎች እየተዘዋወረ ጥሩምባ ይነፋል። ሕዝቡ ሲሰበሰብ ደግሞ ጎፒሎ ወንጌልን ይሰብካሉ። በገበያም በልቅሶም ቦታ ሁሉ እንዲህ እየተቀናጁ ወንጌልን በሚያስፋፋበት ወቅት በ1944 ዓ.ም. ከአገሬው “አድባር” ወይም “ መናፍስት ከሚገለጡባቸው ” ዋነኛ ሰው ጋር ይገናኛሉ።

ሰውዬው ማጋ ጎዳ ጎኖ ይበላሉ። ኢያሱ ነገሡ ሲባል (ገዙ እንጂ እንዳልነገሡ ይታወቃል) ከ12 ዓመት እስከ 14 ዓመት እድሜ ነበረኝ የሚሉት ጎዳ ጎኖ ከዘር ማንዘራቸው የወረደ ኃይለኛ ውቃሲ እንዳላቸው ይነገርላቸው ነበር። የአያት ቅድመ አያቶቻቸው የመናፍስት አሠራር ገድል እንደ አፈታሪክ እስከዚህ ዘመን ድረስ በአካባቢው ሕዝብ ዘንድ በስፋት የሚወራ ነው።

ለምሳሌ ከከምባ ከተማ በስተሰሜን በኩል የአምስት እና ስድስት ሰዓት የእግር መንገድ ርቆ የሚገኝ “ ፌፃ ” ቀበሌ ደባማ የሚባል የተሰነጠቀ ዓለታማ ገደል፤ በገደሉም መካከል በተሰነጠቀው ዓለት ውስጥ የበቀለ እጅብ ያለ የቀርከሃ ተክል ይታያል።

ፌፃ ቀበሌ የደባማ አካባቢ፡- ተሰነጠቀ የሚባለው ዓለት

ከማጋ ጎዳ ጎኖ ቅድመ አያቶች አንደኛው አቶ ገና ሙጪ በፌፃ ቀበሌ ከብቶች አስማርተው ባሉበት ድንገተኛ የጎሣ ጦርነት ተነሥቶ ኖሮ አንዱ ወገን ሌላውን እያባረረ ደረሰባቸው። እሳቸውንም በሕይወት እንደማይምራቸው ሲረዱ ወደ አማልክቶቻቸው ጮኹ። ሰሟቸውም፡-

“እነዚህ ጫካኞች ከሚገድሉህ እኔ እሰውርሃለሁ ብላ ምድር ተከፍታ ዋጠቻቸው፤” ጦረኞቹ በቦታው ሲደርሱ አንድም ሰው አላገኙም። አቶ ገና ሙጪ ከብት ሲያስማሩ ይዘዋት ተደግፈዋት) የነበረችቱ የቀርከሃ አንካሴአቸው ግን ጫፍዋ ሙሉ በሙሉ መሬት ውስጥ አልገባች ኖሮ ባለችበት በዚያው አቆጣፋጠች። እስከዛሬም ድረስ ከቦታው የቀርከሃ ተክል ጠፍቶ አያውቅም፤ ይለዋል አፈ ታሪኩ። ከአገሬው ሰው መካከል የባህል እምነት የሚከተለው ከፍል እስከአሁን ድረስ በዚያች ቦታ ላይ አቶ ገና ሙጪን “ለነጠቁ” አማልክት በየዓመቱ ወፍራም መስዋእት ያቀርባል።

የገና ሙጪ የውቃሲ-አምላክ መንፈስ የመጨረሻው ወራሽ ማጋ ጎዳ ጎኖ ከቅድመ አያቶቻቸው አፈታሪክና ገድል ይጋራሉ። በጋሞ አውራጃ የታወቁ የሕንፃ ሥራ ባለሙያና የወንጌል አማኝ የሆኑት አቶ እሥራኤል ጎዳ የምሥራቹ ወንጌል በምድሪቱ ላይ ከመሰበኩ በፊት በአባታቸው የሚጠቀመው የእርኩሳን መናፍስት አሠራር ምን ያህል የከፋ እንደነበር በሰፊው ከተረኩት መካከል ጥቂቱን ማስነበቡ የእሥራቱን ፅናት ተገንዝበን የተገኘውንም ነፃነትና ክብር እንድናደንቅ ያደርገናል።

" በወጣትነቴ ሰይጣን በለው ተመስሎ ወደ ቤታችን ይመጣል፤ ምድጃ ዳር ተቀምጦ እንደ ሰው ቡና ይጋበዛል፤ በዚህ በዓይኔ በብረቱ አይቻለሁ፤" ይላሉ አቶ እሥራኤል ጎዳ።¹⁴

. . . እንደ እንግዳ ወደ ቤታችን ይመጣና በዚህ አገር እንዲህ ሆነ፤ወይንም እንዲያ ሊሆን ነው እያለ ሊሆን ያለውንና የሆነውን ድንቅ

¹⁴ . እስራኤል ጎዳ፣ ቃለ ምልላዊ መረጃ፣ ሐምሌ 11 ቀን 1988 ጩንታ ጋዋ።

ለአባታችን ሲያወራ ቤተሰባችን ሁሉ ይሰማዋል። አንዳንድ ጊዜ እረኛ ሲጠፋ ከብቶቻችንን ያሰማራል፤ ልጆቻችንን ይጠብቃል፤ በል ሲለውም ልጆቹን ይሸሽግብናል።

እንዲያውም በ1938/39 ዓ.ም. አካባቢ ይመስለኛል ሰይጣኑ በሴት ተመስሎ ስድስት ሕፃናት ወደ ሚጫውቱበት መንደር መጣ (መጣች?) ። ጨው በቅል አርጋ ይዛለች። ቅሉን እንደቃጭል እያቅለጨለጨች፤ በውስጡ ካለውም ጨው እያቀመሰች አንዷን ልጅ ሰወረቻት። አገር ሁሉ ወጥቶ ጋራ ጉራንጉሩን በረበረ። ሕጻኗ አልተገኘችም፤ ጠፋች።

በእንዲህ ያለ ጊዜ የውቃቢው ተለማማጆች የተለየ መልክ ያለው ፍየል ይይዙና ጆሮውን ይጠመዝዙታል፤ ፍየሉ በጣዕር ሲጮህ “ ምነው ምን አጠፋን? ምን በደልን? እያሉ ይለማመኑታል፤ ሰይጣኑን።

ቀጥሎም ሰይጣኑ ከቁጣው እንዲመለስ ያን የጮኸውን ፍየል አርደው መስዋእት ያቀርቡለታል። እኛም እንዲሁ እንደ ልማዱ አደረግን። ሰይጣኑ ልጆቹን የደበቀበትን ሥፍራ ገለጠው፤ ሩቅ ሳይሆን በቤታችን በታች ባለ ገደል ውስጥ በሆነ ዛፍ ባለ ላይ ተሰቅላ ነበር የተከሰተችው።

ከዛፋ ላይ ለማውረድ ቢሞክር አልተቻለም። እንደገና ሌላ ፍየል ተጠምዝዞ መስዋዕት ሲደረግ ልጆቹን ለቀቃት። ግን ከሞተች ሳምንት አልፎአት ነበር።

" እሱ (ሰይጣን) የወሸት አባት ነው፤ ግን ዋሻችሁ ብሎ ካልቀጣሁ ይላል፤ እሱ ሌባና ነፍሰ ገዳይ ነው፤ ግን ሰረቃችሁ ብሎ ይገድላል። ሕዝባችንን ለዘመናት የተጫወተበት በዚህ ሁኔታ ነበር፤ " ይላሉ አቶ እሥራኤል።

የሰይጣኑ ሽርክና ከአቶ (ማጋ) ጎዳ ጎኖ ጋር ብቻ ነበር። እሳቸው የተቆጡበትን ሰው ሄዶ ይቀስፍላቸዋል፤ የእሳቸው የሆነውን ሁሉ ያከብርላቸዋል። ለአማልክቱ መንፈስ ለመለየታቸው ዋቢ እንዲሆን በዘመናቸው ሁሉ ባለመላጩ ከመጠን በላይ አድጎና ተመሳቅሎ

ከትከሻቸው በታች ከወደቀው ጠጉራቸው አንዱ መሬት ብትወድቅና ማንኛዋም ሴት ብትረግጣት ያቺ ሴት መካን ትሆናለች፤ ይላል አፈታሪካዊው ገድል።

አንድ እንጨምር፡- በጣሊያን ጊዜ ፋኖ በዝቶ ነበር።አርበኛ ሳይሆኑ አርበኛ ነን እያሉ የአገሬውን ንብረት የሚዘርፉ ወንበዴዎች ተበራከተው ስለነበር አገሬው ንብረቱ በፋኖዎቹ እንዳይመዘበርበት ውድ የሆነ ጥሪቱን ወስዶ የሚያስቀምጠው በአቶ ጎዳ ማሳ ላይ ነበር። በአማልክቱ ስም የተቀመጠውን ንብረት ቀርቶ እሸት እንኳን ለመቁረጥ ማሳውን የረገጠ ማንም ቢሆን ኮረንቲ እንደያዘው ሰው እዚያው ድርቅ ነው የሚለው፤ ወደ ሷላም ወደፊትም መላወስ አይችልም ይባላላቸዋል። እንደ ከምባ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን መሪዎች መረጃ ከሆነ ቅድመ ወንጌል ከምባ የሰይጣን ቀንበር ከብደት ለመግለጽ የማጋ ጎዳ ጎኖን እና የቅድመ አያቶቻቸውን ታሪክ ማጥናቱ እንደ ጥሩ ናሙና ሊታይ ይችላል።

* * *

ወንጌላዊ ጎፒሎ እና የወንጌል አጣማጆቻቸው ወደ ሥፍራው ገብተው ወንጌልን ከሰበኩና በየቦታው ብዙ ተአምራትና ድንቅ ከተደረጉ በኋላ የእርኩሳን መናፍስቱ አሠራር ተዳከመ። አቶ ወዛ፤ አቶ ዬሎ የሞ እና አቶ ጥላሁን ማይጫ የሚባሉ እና በተከታታዮቹ 40 ዓመታት ወንጌልን ለማስፋፋት እግዚአብሔር የተጠቀመባቸው የአገሬው ተዋላጆች በክርስቶስ አዳኝነት አመኑ።

የእርኩሳን መናፍስቱ ኃይል መዳከሙን ኗሪው ሕዝብ ቀስ በቀስ ተረዳ። በመጀመሪያ የአገሩ ባለባት የሆኑ ሹም ታመው "ባለ ውቃቢ-አምላኩ" ማጋ ጎዳ ጎና እንዲፈውሉአቸው ተጠሩ፤ አልሆነላቸውም። ቀጥሎም የራሳቸው የባለውቃቢው የአቶ ጎዳ ልጅ ታመመች አሁንም መፈወስ አልተቻላቸውም። ቶላ ቀበሌ ከሚኖሩት ከአቶ ዮሎ እህት ከወይዘሮ ሐንቱክ የሞ ጋር የጋብቻ ዝምድና ስላላቸው እግዚአብሔር

ወደ ወረደበት አገር ቶላ ቀበሌ ወስደዋት ኅፒሎ ኅሎ ሲጸልዩላት ግን ወዲያው ዳነች።

ከጥቂት ወራት በኋላ የማጋ ኅዳ ባለቤት የመጨረሻ ልጃቸውን ለመውለድ ምጥ ጀመራቸው። መገላገል ግን አቃታቸው። እንዲያውም በዚህ ሁኔታ ለመተረክ ከአእምሮ በላይ በሆነ መንገድ የፅንሱ (የልጁ) ሰውነት ከማህፀን በግማሽ ድረስ ከወጣ በኋላ ሦስት ወራት አማጡ። በልጅነት አእምሮአቸው ሁሉን በጥንቃቄ የመዘገቡት አቶ እሥራኤል ኅዳ የዚህን ጉድ መጨረሻ እንደሚከተለው ተርከውታል።

... እናታችን ምጥ የጀመራት እርግዝናዋ ሁለት ወራት ከአለፈው በኋላ ነበር። ምጡ ስለጠናባት የልጁ ግማሽ አካል ወጥቶ ተጨማሪ ሦስት ወራት ማማጧ እርግጥ ነው። ከግሕፀን የወጣው አካል በልዩ ልዩ የሰውነት ፍላጎችና ቆሻሻ ጠቁሮ በእሳት የተለበለበ ይመስል ነበር። ... ባለውቃቢ አምላኩ አባቴ አማልክቶቻቸውን ለመለማመን 70 ከብት፣ በግ፣ ፍየል እያረዱ መስዋእት አቀረቡ። ሞራም ገለጡ። አልተቻላቸውም። ... ሰው ሁሉ ይኸ ለራሱ የማይሆን ... እያለ አባቴን ራቃቸው።¹⁵

የከምባ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንደሚሉት የማጋው ባለቤት ጭንቀት ያስጨነቃቸው ዘመድ አዝማዶች "እግዚአብሔር ከወረደበት አገር" (ቶላ) የእግዚአብሔር ኃይል የወረደበትን ሰው ለማምጣት ወደ ወንጌላዊ ኅፒሎ መልእክተኞች ላኩ። ወንጌላዊውም መጡ። ለታማሚዋ ከመጸለያቸው በፊት ግን ሞጋ ኅዳ በወንጌል እንዲያምኑ በስብከት ጠየቁአቸው። ማጋ ኅዳም

"ኢየሱስ የምትለው ማነው...? ለመሆኑ ከኔ ይበልጣል? ... ያድናል የምትለው ኢየሱስ የእንተ ዓይን ሲጠፋ የት ሄዶ ነበር? (ኅፒሎ አንድ ዓይናቸው) በእርግጥ ባለቤቴ ብትድን ባንተ አምላክ አምን ይሆናል። ነገር ግን እኔን የሚያክል ሰው፣ በኅደሎ ሰው በአንድ ዓይና ስብከት አያምንም፤ እንዳለምን ከፈለግህ "ወንድ" (ሙሉ ሰው) አምጣ አሉአቸው።¹⁶

¹⁵ ጣቢታ ሆይ ተነሽ ቃለ ሕይወት መጽሔት ቁጥር 17፣ ታሕሳሴ.ከ
1991 ገጽ 31-32

¹⁶ ጣቢታ ማጋ፣ 1988 ገጽ 17-18

ወንጌላዊው የደረሰባቸውን ነቀፌታ ከምንም ሳይቆጥሩ መቃብር በልብ ነው ብለው በማግሥቱ ወደ ወላይታ ገሠገሡ፤ አራት ቀናት ደርሶ መልስ ጉዞ አድርገው ሁለት በአካባቢው ሕዝብ ዘንድ የተናቁ የወንጌል አማኞች ካፖርት አልብሰው አመጡ። አማኞቹ የተናቁ የሆኑት በመቃብራቸው ነው። “ ፉጋ ” ይላቸዋል- ሕዝባችን ሕብረተሰብ።

ሦስቱ የወንጌል አገልጋዮች በሚገባ ወንጌልን ሰብከውና የማጋው ባለቤት እንዲገላገሉ ጸልዩው እንደሚወልዱም በእርግጠኝነት ተናግረው እግዚአብሔር ወረደ ወደ ተባለበት ቀበሌአቸው ቶላ ሄዱ።

አቶ ማሎታ ማጋ ስለዚህ ተፃምር ወንጌላዊ ጎፒሎን በመጥቀስ በጸፉት ያልታተመ ሰነድ ሦስቱ ወንጌላውያን በዚያን ቀን ያሳለፉአት ሌሊት የመከራ ሌሊት ነበረች ይላሉ። ሦስቱ ወንጌላውያን የማጋ ጎዳ ሚስት እንደሚወልዱ በድፍረት ስለተናገሩ ምናልባት እንደተናገሩት ያልተፈጸመ እንደሆነ በአገልግሎታቸው ላይ የሚደርሰውን ነቀፌታ በማሰብ ሌሊቱን ሁሉ በጋይል ሲጸልዩና ሲማልዱ አደሩ።

በማግሥቱ ገና ማለዳ ሳለ ወንጌላውያኑ ያደሩበት ቤት ተንኳኳ። ጎፒሎ በሩን ሲከፍቱ ማጋ ጎዳ በበሩ ፊት በግንባራቸው ተደፉ፤ እናም የእናንተ አምላክ በእውነት አምላክ ነው በማለት የባለቤታቸውን መገላገል አበሰሩ። ወንጌላውያኑንም ይዘው ከፅኑ ምጥ በኋላ ወደተገላገሉት ባለቤታቸው መጡ። የባለውቃቢ አምላክ መለዩ የሆነውን ረዥም ጠጉራቸውን ተላጩ። መስዋእት የሚያቀርቡለትን እባብ አሳደዱ። የባዕድ አምልኮ መገልገያ የሆኑትን እቃዎቻቸውን ሰባበሩ። ከአጋንንቱ ጋር የሚነጋገሩበትን የውቃቢ ቤት አፈረሱ።

ለአማልክቱ መስዋእት እንዲሆን የተሞከተውን ፍየል አርደው የደስታ ግብዣ አደረጉ። ታይቶም ተሰምቶም በማያውቀው ረዥም ምጥ በእግዚአብሔር ተአምራታዊ ጣልቃ ገብነት የተወለደው ልጅ የወንጌል ፍሬ ነውና “ማቴዎስ” ሲሉ ሰየሙት። ማቴዎስ ጎዳ እንደማንኛውም ሰው ጤናማ ሆኖ አድጎለወግ በቅቶ በመጀመሪያ በመምህርነት ቀጥሎም

በበንኪ ወረዳ ምክር ቤት ውስጥ አገሩንና ሕዝቡን በማገልገል ላይ ይገኛል።

አቶ ማቴዎስ የምጥ ልጅ የሆነውን ያህል ቅድመ ወንጌል ጋርዱላም በሰይጣን እሥራት ስታምጥ ኖራ የክርስቶስ ወንጌል ከእሥራት የፈታቸው በሺህ የሚቆጠሩ ምእመናን አገር መሆኗ የወንጌልን ኃይል ኃያልነት የሚያስረዳ ነው።

የበኩር ልጃቸው አቶ እሥራኤል ለቃለ ሕይወት መጽሔት በሰጡት ቃለ ምልልሳዊ መረጃ ላይ እንዲህ ብለው።

አቶ ማቴዎስ ጎዳ የምጥ ልጅ

“ . . . ይህንን ነገር መቼም፤ በዚህን ጊዜ መቼም ለፋሚሊው ትውልድ መናገር መቼም ያስቸግራል . . . ! ምን መሰለህ ሰይጣኑ አገሩን ለቀናል ! . . . አገሩን ለቀናል ! . . . እያለ ድምፅ እያሰማ ሹው . . . ብሎ ሄደ ፤ እንዲህ ወደ ምዕራብ ነገደ።”

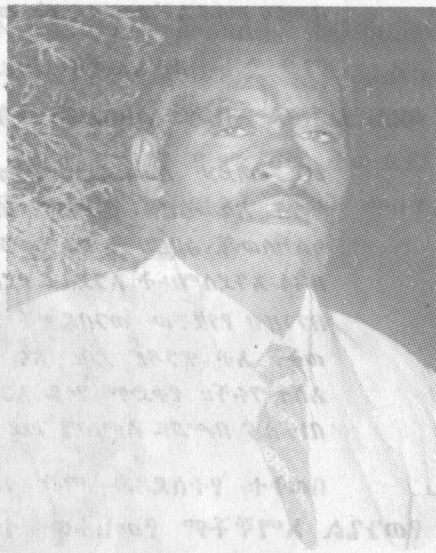
ከማጋ ጎዳ የእምነት ለውጥ በኋላ አገሩን ያለውቃቢ አምላክ በማስቀረታቸው የአካባቢው ሕዝብ ተነሣባቸው። መጀመሪያ ወደ ጨንቻ ቀጥሎም ወደ ወላይታ ተሰደዱ። ወደ ወላይታ ሲሰደዱ የአጋጣሚቸው አደጋ ከሁሉም የከፋ ነበር።

ወላይታ ድንበር ለመግባት ትንሽ ሲቀራቸው ሁለት ሽፍቶች ከጫካ ወጥተው ደበደቡአቸው፤ በሞትና በሕይወት መካከል ሲሆኑ እንጨት እንደካሰማ አሹለው ሁለቱን እጆቻቸውን እንደ ቆዳ ወጥረው መሬት ላይ ቸነከሩአቸው። ልብላቸውን ገፈው እርቃናቸውን ገልጠው የሞቱ መስሎአቸው ጥለዋቸው ሄዱ። ቀኑ ሲመሻሽ ሲል አንድ የወንጌል አማኝ የሆነች ሴት አቶ ጎዳ በወደቁበት ቦታ አለፈች። የለበሰችውን ነጠላ አውጥታ እርቃናቸው ላይ አድርጋ ወደ መንደር ሄዳ ለሌሎች አማኞች ነገረች፤ በቃሬዛ ወደ ቤታቸው

በቦንኪ ወረዳ ምክር ቤት ውስጥ አገሩንና ሕዝቡን በማገልገል ላይ ይገኛል።

አቶ ማቴዎስ የምጥ ልጅ የሆነውን ያህል ቅድመ ወንጌል ጋርዱላም በሰይጣን እሥራት ስታምጥ ኖራ የክርስቶስ ወንጌል ከእሥራት የፈታቸው በሺህ የሚቆጠሩ ምእመናን አገር መሆኗ የወንጌልን ኃይል ኃያልነት የሚያስረዳ ነው።

የበኩር ልጃቸው አቶ እሥራኤል ለቃለ ሕይወት መጽሔት በሰጡት ቃለ ምልልሳዊ መረጃ ላይ እንዲህ ብለው።

አቶ ማቴዎስ ጎዳ የምጥ ልጅ

“... ይህንን ነገር መቼም፤ በዚህን ጊዜ መቼም ለፋማረው ትውልድ መናገር መቼም ያስቸግራል...! ምን መሰለህ ሰይጣን አገሩን ለቀናል!.. አገሩን ለቀናል!... እያለ ድምፅ እያሰማ ሹው... ብሎ ሄደ ፤ እንዲህ ወደ ምዕራብ ነጎደ።”

ከማጋ ጎዳ የእምነት ለውጥ በኋላ አገሩን ያለውቃቢ አምላክ በማስቀረታቸው የአካባቢው ሕዝብ ተነሣባቸው። መጀመሪያ ወደ ጨንቻ ቀጥሎም ወደ ወላይታ ተሰደዱ። ወደ ወላይታ ሲሰደዱ የአጋጣሚቸው አደጋ ከሁሉም የከፋ ነበር።

ወላይታ ድንበር ለመግባት ትንሽ ሲቀራቸው ሁለት ሽፍቶች ከጫካ ወጥተው ደበደቡአቸው፤ በሞትና በሕይወት መካከል ሲሆኑ እንጨት እንደካሰማ አሹለው ሁለቱን እጆቻቸውን እንደ ቆዳ ወጥረው መሬት ላይ ቸነከሩአቸው። ልብሳቸውን ገፈው እርቃናቸውን ገልጠው የሞቱ መስሎአቸው ጥለዋቸው ሄዱ። ቀኑ ሊመሻሽ ሲል አንድ የወንጌል አማኝ የሆነች ሴት አቶ ጎዳ በወደቁበት ቦታ አለፈች። የለበሰችውን ነጠላ አውጥታ እርቃናቸው ላይ አድርጋ ወደ መንደር ሄዳ ለሌሎች አማኞች ነገረች፤ በቃሬዛ ወደ ቤታቸው

ወሰዱአቸው። በማግሥቱ ደግሞ ሶዶ እቶና የሚሰዩን ሆስፒታል አሁንም በቃሬዛ ወሰዱአቸው። ስድስት ወራት ታከመው ዳኑ።¹⁷

ማጋ ጎዳ በዚያ ወቅት ስለደረሰባቸው አደጋ በራሳቸው አንደበት ለዚህ ጽሑፍ አዘጋጅ ነሐሴ 18 ቀን 1989 ዓ.ም. እንዲህ ተርከውለታል።

ወደ ወላይታ ለመሰደድ የተነሣሁት ከአገሬ ከተባረርኩ በኋላ የአጋጠመኝ ችግር አስመርኮኝ ቢሆንም የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ግን እንዳልሄድ ከልከለውኝ ነበር። ምክራቸውን ተላልፌ ሄድኩ፤ በአደጋ ወጥመድ ገባሁ። በኋላ እንደሰማሁት እንደዚያ የደበደቡኝ ሰዎች ተራ ሽፍቶች ሳይሆኑ አሳዳጆቹ በገንዘብ የገዟቸው ወንበዴዎች ነበሩ። ስድስት ወራት ሆስፒታል በተኖሁበት ወቅት አቶ ዋንዳሮ ደባሮ እና ዳና መጃ መደሮ ጥልቅ መንፈሳዊ ጉዳዮችን አስተማሩኝ። የቀድሞ ገላዩ እንደ እፃራ ተራግፎ አዲስ ሰውነትም ወጣልኝ። በነፍሴና በሥጋዬ ለምልሜ ወደ አገሬ ተመለስኩ።

በወቅቱ የተሰደዱት ማጋ ጎዳ ብቻ አልነበሩም፤ የጋርዱላ ቀዳማይ የወንጌል አማኞችም የመከራው ተካፋዮች ናቸው። አቶ ግንባሬ ይንጂ፣ ዩሎ ዩሞ፣ ዩጃ ዩሞ፣ ጥላሁን ማይጫ ቃላት ከሚገልጸው በላይ የመከራን ፅዋ ተጎንጭተዋል። በዱርና በጫካ ተንከራተዋል፤ ራቁታቸውን ተገርፈዋል፤ በአራዊት ጩኸት ሰቀቀን ስር በየዋሻው አንግተዋል፤ ዋሻ በሌለበትም በየዋርካው ዛፍ ላይ ተንጠልጥለው አድረዋል። ተርበው ጩማጂ የሚባለውን የዱር ዛፍ ፍሬ እየተመገቡ ቀናትን ሳምንታትን አሳልፈዋል። ሕያዋን ምስክሮች ከሚሆኑን መካከል ወይዘሮ ሃናቺ የሞ ከቤታቸው ተባረው በነበረበት ወቅት ሌሊቱን ሊያሳልፉበት ከወጡበት ዋርካ ላይ ወድቀው እስከዛሬ ድረስ ከፊል አካላቸው ተሰናክሎ የቀረው አንዱ ናቸው። አቶ ጥላሁን ማይጫ አገሩ እንደጠላት ስለቆጠራቸው የገዛ ልጃቸውን የመቃብር ጉድጓድ ብቻቸውን ቆፍረው፤ እራሳቸው መቅበራቸውን ሲተርኩ በፀፀት ስሜት ሳይሆን ሺህ በሺህ አርጎ ያበዛቸውን ጌታ በመባረክ ነው።

¹⁷ ጣቢታ ሆይ ተነሺ፤ ቃለ ሕይወት መጽሔት ቁጥ 17 ገጽ 28-32

የማጋ ጎዳ ጎና ወደ ክርስትና እምነት መመለስ በአካባቢው መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ላይ ከፍተኛ አሻራውን ጥሎ አልፎአል። ከተሰደዱበት፣ ተሰደውም በወንበዴ እጅ ወድቀው ሆስፒታል ከርመው ከዚያም በጨንቻ ኖረው ከ5 ዓመታት በኋላ በ1949 ዓ.ም. ወደ ትውልድ ቀዬአቸው ተመልሰው በአደረጉት ስብከተ ወንጌል በጥቂት ወራት ውስጥ ከ100 በላይ ቤተ ዘመዶቻቸውን ወደ ቤተ ክርስቲያን ጨመሩ።

አቶ የሎ የም የከምባ ቤተ ክርስቲያን የመጀመሪያው

አማኝ

የጸሎት ሕይወታቸው በብዙዎች አማኞች ዘንድ የተመሰከረ ከመሆኑም ሌላ በተሰጣቸው የመንፈስ ቅዱስ የጸጋ ስጦታ በርካታ በሽተኞች ተፈወሱ፣ ሽባዎች ተተረተሩ፣ መካኖች ወለዱ፣ ሙታንም ተነሡ።¹⁸

የዚህ መጽሐፍ ዝግጅት ዓላማ ባይሆንም እንኳን ሁለንተናቸውን ለእግዚአብሔር በሰጡት አባቶች አገልግሎት የመንፈስ ቅዱስ ኃይል ምን ያህል እንደተገለጠ ሕያው ምስክር ስለሚሆን አንባቢው ይህ መረጃ

¹⁸ ዝኒ ከማሁ

የማጋ ጎዳ ጎና ወደ ክርስትና እምነት መመለስ በአካባቢው መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ላይ ከፍተኛ አሻራውን ጥሎ አልፎአል። ከተሰደዱበት፣ ተሰደውም በወንበዴ እጅ ወድቀው ሆስፒታል ከርመው ከዚያም በጨንቻ ኖረው ከ5 ዓመታት በኋላ በ1949 ዓ.ም. ወደ ትውልድ ቀድሞአቸው ተመልሰው በአደረጉት ስብከተ ወንጌል በጥቂት ወራት ውስጥ ከ100 በላይ ቤተ ዘመዶቻቸውን ወደ ቤተ ክርስቲያን ጨመሩ።

አቶ የሎ የሞ የክምባ ቤተ ክርስቲያን የመጀመሪያው

አማኝ

የጸሎት ሕይወታቸው በብዙዎች አማኞች ዘንድ የተመሰከረ ከመሆኑም ሌላ በተሰጣቸው የመንፈስ ቅዱስ የጸጋ ስጦታ በርካታ በሽተኞች ተፈወሱ፣ ሽባዎች ተተረተሩ፣ መካኖች ወለዱ፣ ሙታንም ተነሡ።¹⁸

የዚህ መጽሐፍ ዝግጅት ዓላማ ባይሆንም እንኳን ሁለንተናቸውን ለእግዚአብሔር በሰጡት አባቶች አገልግሎት የመንፈስ ቅዱስ ኃይል ምን ያህል እንደተገለጠ ሕያው ምስክር ስለሚሆን አንባቢው ይህ መረጃ

¹⁸ .ዝኒ ከማሁ

በሚሰበሰቡበት ወቅት በጨንቻ (ጋሞ) ከተማ ከሚኖሩት ከማጋ ጎዳ ጎና ምስክርነት ጋር ጥቂት ገጾችን እንዲያሳልፍ ወደድሁ:-

* *

ማጋ ጎዳ ጎና በእጃቸው ብዙ ተአምራትና ድንቆች ቢፈጸሙም በአንደበታቸው ሲተርኩት ግን እንደ መሸ-ነጋ በቀላሉ ነው! አያጋንኑትም። በአገልግሎተዎ መታን እንደተነሱ ሰምቼ አለሁ፤ እውነት ነውን? ብዬ ብዙዎች ለዋቢነት በተሰበሰቡበት ጉባኤ መካከል በጠየኳቸው ወቅት በቀላሉ የማልሸክመውን ነገር ነበር - በቀላሉ የተረኩልኝ፤ በሚከተለው አኳኋን።

ከሌዎ በከና የምትባል የ12 አመት ልጅ ሞታ ወደ እኔ አመጧት። ተንበርክኪ " የሱሳ ! የሱሳ ! የአንተን እጅ ነው የምጭንባት !" ብዬ እጄን ጭኜ ጸለይኩላት። ተነሥታ ቁጭ አለች። ወደ ውጭ ወጣ ብዬ ኑና ልጃችሁን እዩ! አልኳቸው። ሸረ ብዙ ናቸው። . . . እንትናስ አለች አይደለም እንዴ ? ማናት. . . አስቴር ባታሞ ! . . . አዎ እሷም ከሞት የተነሳች ነች።

ማናት እንትናስ ! ቴዎፍሎስ ጋር የምትሠራው ገበያነሽ ጋሞ የአቶ ጋሞ ጊምቦ ልጅ፤ የሦስት ዓመት ልጅ እያለች ሞተች። አባቷ ፊዳ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ነበር የሚቀመጠው (የሚያመልከው ለማለት ነው) ልጁ ገበያነሽ ስትሞት አዲስ ክርስቲያን ነበር።

ሬሳውን ገንዘው አስቀምጠው እንደ ልማዳቸው ልቅሶ ጀመሩ። ቀብሩ እንደነገ ጥዋት ሊሆን እንደዛሬ ሌሊት አስከሬኗን ይዘው ወደ ቤተ ክርስቲያን መጡ። እኔንም ከእንቅልፌ ቀስቀሱኝና " ልጄ አስከሬኗ እንኳን ጸሎት ቤት ይድረስ ብዬ ነው በሌሊት የመጣነው የምታደርገውን አድርግ" አለኝ አባቷ።

ቆይ አንድ ጊዜ ውጭ ቆዩኝ ብዬ በአስከሬኑ አጠገብ ተንበርክኪ መጸለይ ጀመርኩ። የሱሳ ! . . . የሱሳ ! . . . አልኩ። ከተንበረክኩበት

ተነሥቼ ወዲያና ወዲህ ተራመድኩ። እንደገናም ተንበረከኩ። ልብሷን ገልጬ ዳበስ ዳበስ አደረኳት። ልቧ ትር-ትር አለ። የሱሳ! የሱሳ የሱሳ! ከፍ ባለ ድምፅ ጸለይኩ፤ ዓይኗን ከፈተች። ግንዛታን ፈትቼ ለሦስተኛ ጊዜ የሱሳ-የሱሳ አልኩ። ከተጋደመችበት ተነሣች።

" ኑ ልጃችሁን ውሰዱ!" አልኳቸው ወደ ውጭ ወጣ ብዬ። አሁን እኮ እዚህ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ከብት እርባታ ትሰራለች ! ቶፌ ጋር።

ማጋ ገጻ ገና እና ገበያሽ ጋሞ

ይህ መረጃ ሲሰበሰብ ገበያሽ ጋሞ ከ25-27 አመት ዕድሜ ትገመታለች። የምትሠራው በጨንቻ ቃለ ሕይወት የከብት ርባታ ማዕከል ነው። እርሷን አስመጥቼ ወይንም ባለችበት ቦታ ሄጄ ለማየትና እውነቱን ለማረጋገጥ ቆረጥኩ። ማስመጣቱ ይቀል ነበርና መላክተኛ ተላከባት።

ትንፋሿ ቁርጥ ቁርጥ እያለ በተሰበሰብንበት ቦታ ደረሰች። የሆነ መርዶ ወይንም አደጋ መስሏት ነበር መላክተኛው ሲያስቸኩላት። በተሰበሰቡበት ሰዎች ፊት ስሜቷን ለመደበቅ ሞከረች። ልቧን

ተነሥቼ ወዲያና ወዲህ ተራመድኩ። እንደገናም ተንበረከኩ። ልብሷን ገልጮ ዳበስ ዳበስ አደረኳት። ልቧ ትር-ትር አለ። የሱሳ! የሱሳ የሱሳ! ከፍ ባለ ድምፅ ጸለይኩ፤ ዓይኗን ከፈተች። ግንዛን ፈትቼ ለሦስተኛ ጊዜ የሱሳ-የሱሳ አልኩ። ከተጋደመችበት ተነሣች።

" ኑ ልጃችሁን ውሰዱ!" አልኳቸው ወደ ውጭ ወጣ ብዬ። አሁን እኮ እዚህ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ከብት እርባታ ትሰራለች ! ቶፌ ጋር።

ማጋገፃ ገና እና ገበያነሽ ጋሞ

ይህ መረጃ ሲሰበሰብ ገበያነሽ ጋሞ ከ25-27 አመት ዕድሜ ትገመታለች። የምትሠራው በጨንቻ ቃለ ሕይወት የከብት ርባታ ማዕከል ነው። እርሷን አስመጥቼ ወይንም ባለችበት ቦታ ሄጄ ለማየትና እውነቱን ለማረጋገጥ ቆረጥኩ። ማስመጣቱ ይቀል ነበርና መላክተኛ ተላከባት።

ትንፋሿ ቁርጥ ቁርጥ እያለ በተሰበሰብንበት ቦታ ደረሰች። የሆነ መርዶ ወይንም አደጋ መስሏት ነበር መላክተኛው ሲያስቸኩላት። በተሰበሰቡበት ሰዎች ፊት ስሜቷን ለመደበቅ ሞከረች። ልቧን

እየጨመቀች አባባ ጎዳ ጎና አጠገብ አልፋ ተቀመጠች። መካከለኛ ቁመት፥ ጠብሰቅ ያለ ሰውነት፥ ደርባባ ገጽታ አላት።

" አዎ ሞቼ ነበር አሁን ህያው ሆኛለሁ. . .ከእንቅልፉ እንዲነሳ እንደተቀሰቀሰ ልጅ ነው አሉ ብንን ያልኩት።"

" በእርግጥ ሞተሽ ነበር ገበያነሽ?" አልኳት በአጽንኦት

" በርግጥ ሞቼ ነበር የኔን እድሜ የጨረሰኩት ገና በሦስትአመቴ ነው። አባቴና እናቴ በደንብ ነግረውኛል፤ ክርስቲያኖች ናቸው በደንብ ነግረውኛል።"

አሁን የምኖረው ትርፍ ሕይወት ነው። ዓይኖችዋ እንባ አቆረዘዙ። ልቤ አረፈች ጠገብኩ። ጎንለጎን አድርጌ ፎቶ ግራፍ አነሳኳቸው።

" እንጸልይ" አሉ አበባ

ከራሴ ዘንበል አልኩ። እሳቸው ግን ተነሥተው ተንበረከኩ። የሱሳ! የሱሳ! የሱሳ! አሉት ወዳጃቸውን በገመኛ ዘዩ። ጎመዠሁ፤ እግዚአብሔር በተለይ በጋሞኛ ሲያናግሩት ፈጥኖ እንደሚሰማ ያህል የመንፈስ ቅዱስ ሕልውና ሁላችንንም አቀፈን።

ዛሬ በቤተ ክርስቲያናችን ታላቂቱ የእግዚአብሔር ክንድ እንድትዘረጋ ቃሉን በድንቅና በተአምራት በልዩ ልዩ ምልክትም እንዲጸና የሚተጉ ብዙዎች ናቸው። እንደጸሎታቸውም መጠን አዲስን ነገር ለማየት ውስጣቸው ይናፍቀናል። የቀደመውን የቤተ ክርስቲያን ትውልድ በትህትናና ራስን ዝቅ በማድረግ ቢጠይቁት ግን ጆሮ ያልሰማውን ፀሐይ ያልሞቀውን የከበረ ነገር ይነግራቸዋል።" ሳያጋንን" ። ቢሰማና ወደ ልቡ ቢመለስ " ጸሎቱን ይለውጣል" የጣልነውን እንድናነሳ እርዳን! ይላል. . ." መታደሳችንን አምጣ! ይላል. . . " የቀደመው ጉልበታችንን መልሰልን" ይላል። የቀደመውን ትውልድ ያከብራል።

* *

አቶ ጥላሁን ማይጫና ወ/ሮ ሃናጅ ዬዎ

በጋርዱላ አውራጃ ወንጌል መስበክ ከተጀመረበት ከአንድ ዓመት በኋላ በ1944 ዓ.ም. በአቶ ባዩ ሞኖ ደጅ የዙሬ አጥቢያ፥ በ1945 ዓ.ም. በአቶ ዬሎ ዬዎ ደጅ የካቻ እና ባባ አጥቢያዎች ከተተከሉ አንስቶ በተከታታዮቹ አምስት ዓመታት በሰርባ አካባቢ 4 አጥቢያዎች፥ በቦንኬ 4 አጥቢያዎች በቦኮ 5 አጥቢያዎች ተተክሉ።

የጋርዱላ፥ የጋሞና የወላይታ ወንጌላውያን በየጫካው ሲዘዋወሩ አንድ ቀን የእግዚአብሔር ስም ይጠራባቸው ዘንድ ሥራዬ ብለው የጸለዩባቸው የያኔው ዱሮች ጋንታ፥ ቦንኬ፥ መሎ ጋዞ፥ ቆላ ሾሌ የሚባሉት ቀበሌዎች ዓመታትን ቆጥረው አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት እንደተተከሉባቸው አባት ወንጌላውያን ይመስክራሉ።

"እግዚአብሔር በወረደበት አገር (ቶላ)፥ እግዚአብሔር የወረደበት ሰው" የወንጌላዊ ጎፒሎ ስብከተ ወንጌል ብዙዎቹን መማረኩ ያበላጫቸው ሰዎች ወንጌላዊው ለአገልግሎት በተሰማሩበት መንገድ አድፍጠው በዱላና በሰደፍ ደብደቡአቸው፥ ያለዘርም እንዲቀሩ እንደ እንስሳ ብልታቸውን አኮላሸተው እንደውሻ ሬሣ በገመድ እጃቸውን አስረው መሬት ለመሬት ጎትተው መንገድ ዳር ጣሉአቸው። ማዳኑ ወደር

አቶ ጥላሁን ማይጫና ወ/ሮ ሃናቺ ዬሞ

በጋርዱላ አውራጃ ወንጌል መስበክ ከተጀመረበት ከአንድ ዓመት በኋላ በ1944 ዓ.ም. በአቶ ባዬ ሞኖ ደጅ የዙሬ አጥቢያ፣ በ1945 ዓ.ም. በአቶ ዬሎ ዬሞ ደጅ የካቻ እና ባባ አጥቢያዎች ከተተኩሉ አንስቶ በተከታታዮቹ አምስት ዓመታት በስርባ አካባቢ 4 አጥቢያዎች፣ በቦንኬ 4 አጥቢያዎች በቦኮ 5 አጥቢያዎች ተተክሉ።

የጋርዱላ፣ የጋሞና የወላይታ ወንጌላውያን በየጫገው ሲዘዋወሩ አንድ ቀን የእግዚአብሔር ስም ይጠራባቸው ዘንድ ሥራዬ ብለው የጸለዩባቸው የያኔው ዱሮች ጋንታ፣ ቦንኬ፣ መሎ ጋዞ፣ ቆላ ሾሌ የሚባሉት ቀበሌዎች ዓመታትን ቆጥረው አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት እንደተተክሉባቸው አባት ወንጌላውያን ይመስክራሉ።

"እግዚአብሔር በወረደበት አገር (ቶላ)፣ እግዚአብሔር የወረደበት ሰው" የወንጌላዊ ኅገሎ ስብከተ ወንጌል ብዙዎቹን መማረኩ ያበላጭቸው ሰዎች ወንጌላዊው ለአገልግሎት በተሰማሩበት መንገድ አድፍጠው በዱላና በስደፍ ደብደቡአቸው፣ ያለዘርም እንዲቀሩ እንደ እንስሳ ብልታቸውን አኮላሸተው እንደውሻ ሬሣ በገመድ እጃቸውን አስረው መሬት ለመሬት ኅትተው መንገድ ዳር ጣሉአቸው። ማዳኑ ወደር

የሌለው ጌታ ግን ጅማቶቻቸውን በማጠንከሩ ሕይወታቸው ሳታልፍ መካንም ሳይሆኑ ቀሩ። ከዚያ አደጋ ወዲህ የተከሉአቸው አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ከሰላሳ በላይ ናቸው። ከአደጋው ወዲህ ከአብራካቸው የተገኙ ልጆቻቸውንም አሳድገው ለቁም ነገር አድርሰዋል።¹⁹

ለወንጌል ሥራ ሲወጡ መጀመሪያ የተሰጣቸው ቀለብ 0.20 ሳንቲም ቀጥሎም 0.50 ሳንቲም፣ 0.70 ሳንቲም እያለ እስከ ሃያ ብር እንደደረሰ የሚናገሩትና በዘጠናው የእድሜ ክልል የሚገኙት ወንጌላዊ ጎፒሎ ከአቶ ጎዳ ጎኖ ጋር እስከ ዛሬ ድረስ የዘለቀ ወዳጅነት አላቸው።

አቶ ጎዳ በአንድ ዓይና ሰው ምስክርነት አላምንም፤ ሲሉ ለምን ፉጋ የወንጌል አማኞችን መርጠው እንዳመጡ ተጠይቀው ሲመልሱ፡- " በዚያ ዘመን ጋርዱላ አውራጃ ባሪያ፣ ፉጋ፣ ፋቂ በሚባሉ ሰዎች አስተሳሰብ እጅግ የተበከለ ቦታ መሆኑን አውቅ ነበር። . . . እኔ ደግሞ የወንጌሉ ኃይል እንጂ የሰው ድርሻ ምንም እንዳልሆነ ለማስረዳት እንዲመቻኝ ብዬ ነበር የእጅ ባለሙያዎችን (ፉጋ) የወሰድኩት። አቶ ጎዳ ካመኑ እና ወዳጅነት ከመሠረትን በኋላ ግን በእውር ቃል አላምንም ሲሉ በፉጋ ቃል አመኑ! እያልኩ እቀልድባቸው ነበር ብለዋል።

የአዛውንቱን ትውስታ በዚህ ቦታ ላይ ያነሳነው ያለብልሃት አይደለም። በጋርዱላ አውራጃ ሚ/ር ባልስኪ "አቶ ጎሜ" ያሉት ሥርዓት በአገሬው ሕዝብ ላይ ቀንበር አከብዶ ወደ ወንጌል እውነት ወደ ክርስቶስ መስቀል እንዲጠጉ ተጽእኖ ያሳደረ የመሆኑን ያህል "ጫንጫ" የሚባለው የባህል እሥራትና ስርዓት ደግሞ ወንጌል እንዳይስፋፋ ማድረጉንም ለማገናዘብ ስለተመቸን ነው።

“ጫንጫ” ማለት በአጭሩ በባርነት መያዝ ማለት ነው። የማሉታ ማጋ ያልታተመ ጽሑፉ (ገጽ 47-50) ሁኔታውን ሲተነትነው እንዲህ ይለዋል፡-

¹⁹ ግሉታ ግጋ፡ 1988 ገጽ 15

... አንድ ሰው የሌላውን ጓደኛውን ንብረት፣ ዕቃ፣ የቁም ክብት ሳያውቅ ቢያጠፋ ባለንብረቱ የራሱ ባሪያ ያደርገዋል። ... የሌላውን ሰው መንጋ ቢጠብቅ አውሬ ወጥቶ ከእንስሳቱ አንዱን ቢበላበት ከተበላው እንስሳ አካል ላይ ቆራጭ ነገር ወይም ጭሬው ባይገኝ ባለንብረቱ ጠባቂውን አንተ ከዛሬ ጀምሮ ባሪያዬ ነህ ይለዋል። ... ወይም ደግሞ ባሪያ ከተሰኙት ሰዎች መካከል አንዱ ቢሞትና የሚቀብር ዘመድ ቢታጣ እና ሌላ ሰው በመቃብር ወርዶ ቢቀብር ያ የቀበረው ሰው የሟቹ ጌታ ባሪያ ይሆናል።

ባሪያ የመሰኘት ሰበቡ ከዚህም የሰፋና የረቀቀ ስይጣናዊ ስርዓት ነው። ባሪያ የተሰኘው ሰው ሞቶ ሬሣው ከመቀበሩ በፊት ከለቀስተኛው አንዱ ምግብ ቢቀምስ ባሪያ ይሆናል። እንኳንስ ምግብ ደጁ ካለው ዛፍ ወይም የአጥር እንጨት ስንጥር ቆርጦ ጥርሱን የፋቀ ሰው ባሪያ ይሰኛል። ስለዚህም በባሪያ የቀብር ሥነ ስርዓት ላይ የተገኘ ለቀስተኛ ስርዓቱን ተላልፎ ባሪያ እንዳይባል ቀኑን ሙሉ ሲሰቀቅ ይውላል። ስርዓቱም ክርስቲያን ለሆኑት እንኳን ሳይቀር ለብዙዎች ማሰናከያ ሆኗል። አንድ ምሳሌ እነሆ፡-

በ1960ዎቹ አጋማሽ ላይ ከጋርዱላ ቤተ ክርስቲያን የማሕበር መሪዎች መካከል ሞገስ እና ጸጋን የተላበሰ በወንጌል ኃይል የእርኩሳን መናፍስትን አሠራር ያፈራረሰ አንድ "ደረሰ ወጣ" የተሰኘ መሪ ነበር። ይህ ሰው ባህሉ ባርነትን በግድ ከለጠፈባቸው ሰዎች አንዱ ነው። ከዚያ ሰው ቤተ ዘመድ መካከል አይቀሬው ሞት ገባ። ለእንግዳ መቀበያ የተቀቀለውን ንፍሮ፣ የታረደውን ሥጋ የሚበላ ሰው ታጣ። ያ ሰው ተበላጪ የቀቀለውን ሥጋ መሬት ቆፍሮ ቀበረ። ቂጣውን ንፍሮውን በእሳት አቃጠለ። ለካስ ክርስትና ከሰው የባርነት አስተሳሰብ ነፃ አያወጣም ብሎም አሰበ፤ ተሰናክለም። እምነቱን ተወ፤ እንደ ሥጋዊ ሰውም በፊቱ መልካም የመሰለውን ማድረግ ጀመረ። ብዙ ዓመታትም ጎስቋላ ሕይወትን ከአሳለፈ በኋላ ጌታ የንስሐ እድል ሰጥቶት አሁን ወደ ቤተ ክርስቲያን ተመልሷል። የባህሉ ክፋት ባርነትን የሚነባቸው ሰዎች ራሳቸውን ከባርነት ነፃ የሚያወጡበትም ሥርዓት አላቸው “ዎዜቴስ” ይሉታል የአገሬው ሰዎች። “መዋጀት” ከሚለው ቃል ጋር አቻ ትርጓሜ አለው።

ባሪያ የተሰኘው ሰው ጌታዬ ነው ለሚለው ሰው ሁለት ሽማግሌዎች ልኮ ነፃነት እንዲሰጠው ጠይቆ ከተስማማለት ታላቅ ድግሥ ደግሶ በርካታ ምስክሮችን (ታዛቢዎችን) ጠርቶ ያለውን ንብረት ከብቶች ይቆጥራል። ቆጥሮም ሲጨርስ በእጁ አመድ ይዞ ከቤት ውጭ በመውጣት በድንጋይ ላይ ቆሞ፡- ከእናንተ ፊት አንድ ነገር ደብቄ አስቀርቼ ከሆነ ኑሮዬ፣ ትዳሬ፣ ዘሬ እንደዚህ ድንጋይ ይድረቅ! አመድ ይሁን!" በማለት ይምላል። ቀጥሎም ባሪያው ከቆጠረው ንብረት ጌታው ደስ ያለውን መርጦ ይወስዳል፤ የወደደውንም ያህል ጥቂት ንብረት ይተውለታል። ከዚያ በኋላ ነፃ የወጣውም፣ ነፃነት የሰጠውም በየፊናቸው እየዘፈኑ፣ እየጨፈሩ ይሄዳሉ።

ባርነት በግድ የተለጠፈባቸው አማኞች ነፃነትን ለማግኘት ከፊሎቹ ከላይ በተጠቀሰው ሁኔታ ከሰረው ሲደግሡ ያፈሩትን ንብረት አሳልፈው ሲሰጡ፣ አንዳንዶችም ደግሞ ገንዘብን በመመኘት ለሌሎች ነፃነት እንሰጣለን እያሉ ከብትና ገንዘብ የወሰዱበት አጋጣሚ በጋርዱላ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ተከስቶ ነበር።

ይህ ባህላዊ እስራት የጋርዱላ አውራጃ ቤተ ክርስቲያን እንደ አጀማመሯ በፍጥነት ሳታድግ እንደክፉ ስር አንቆ አቀጨጫት። ከጋሞ ቤተ ክርስቲያንም ጋር በአንድ ማሕበር ስር ለመቆየት የነበራቸውን ሕልም አጨፈገገው። የኤስ. አይ. ኤም ሚስጦናዊ ሐንተር ማልካም ለመልካምም ይሁን ለክፉ የሁለቱን አውራጃዎች መለያየት ያደረጉት ቅስቀሳ ተቀባይነት አግኝቶ በ1968 ዓ.ም. የአንድነት ማሕበራቸው አፈረሱ። በከምባ (ጋርዱላ) ቤተ ክርስቲያን በአሁኑ ጊዜ በሰባት ክፍለ ማህበራት የተደራጁ ከ110 አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት በላይ ተተክለው በሺህ የሚቆጠሩ ነፍሳትን ከኃጢአትና ከባህል እስራት ለመፍታት በመጋደል ላይ ይገኛሉ።